

NR 6 (10),
GRUDZIEŃ 1998
Cena 1,50 zł

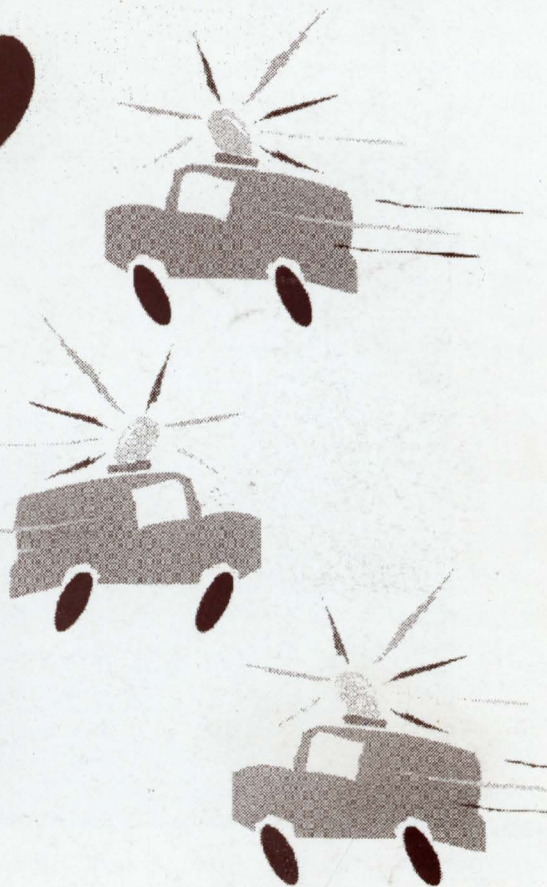

Głos Uczelni

BIULETYN WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze

UWAŻAJ! SCHYLEK WIEKU

1997
1998
1999

NOWOŚĆ: WYDAWNICTWO UCZELNIANYCH I NAUKOWYCH
FORUM
KSIĄŻKI
BEZPŁATNY DODATEK FORUM AKADEMICKIEGO

Uwaga! Koniec wieku, plakat Witolda Michorzewskiego

- ▶ **FORUM:** Rankingi - pieniądze - nauka
- ▶ Akredytacja kierunków studiów
- ▶ Rzecznik Praw Obywatelskich
- ▶ W Londynie i Amsterdamie
- ▶ Spotkanie lubuskich rektorów

Prezentacje

*Norbert Marcjanik, Pierworodny martwy. Pracownia rysunku ad. Zenona Polusa.
Praca z wystawy w DK w Szprotawie*

fot. L. Krutulski-Krechowicz

SPIS TREŚCI

UNIWERSYTET ZIELONA GÓRA
BU

C-1303/11

Kronika WSP	str. 4
Z prac Senatu	str. 5
Tytuły profesorskie	str. 5
Awanse naukowe	str. 5
Spotkanie lubuskich rektorów	str. 6
Jeszcze o kredytach studenckich	str. 6
Kadry	str. 6
Profesor Jerzy Topolski	str. 7
W kierunku Europy – rozmowa z prof. dr hab. Marią Fic	str. 8
Akredytacja kierunków studiów	str. 8
Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą	str. 9-10
Komitet Badań Naukowych	str. 11
Obywatel i jego prawa – rozmowa z prof. drem hab. Adamem Zielińskim	str. 12
Rzecznik Praw Obywatelskich w sprawach studenckich	str. 13
Galeria WSP Zielona Góra – „Bibliofilskie i ilustrowane wydania dzieł A. Mickiewicza”	str. 14
V Krajowe Targi Książki Akademickiej	str. 15
Urodziny Niepodległej	str. 15
Kompensacja sieroctwa	str. 16
Socjolodzy o transgraniczności	str. 16
Stat '98	str. 16
Język tekstów pisanych	str. 17
Wręczenie dyplomów	str. 17
Z amsterdamskiej perspektywy	str. 18
Pieniądze na brytyjskim uniwersytecie	str. 18
Ze sportu	str. 19
Z dziennika „Tryglosa”	str. 20
Nowe książki	str. 21
Prasówka	str. 22
Nowości wydawnicze	str. 23, 24

Głos Uczelni

BIULETYN INFORMACYJNY WSP
im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze

Redaktor: Dariusz Dolariski
Współpraca: Marta Dłużewska, Henryk Krajirski,
Mieczysław Ostrowski
Korekta: Ewa Nodzyńska
Adres: al. Wojska Polskiego 69, 65-762 Zielona Góra
tel. (0-68) 326-35-20 w. 504; faks: (0-68) 326-54-49
Skład i oprac. graf.: Heroldia P.R.
Druk: Drukarnia WSP
Numer zamknięto 31.12.1998 r.
Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów,
adiustacji i zmian tytułów w publikowanym materiale.

Numer *Głosu Uczelni*, który otrzymują Państwo dzisiaj jest wyjątkowy. Składa się bowiem z trzech części. Dzięki współpracy z redakcją miesięcznika *Forum Akademickie* każdy z Państwa otrzyma bezpłatny dodatek do tego pisma – *Forum Książki*. Jest to dzisiaj najlepsze źródło informacji o książkach naukowych ukazujących się w ośrodkach akademickich całego kraju. Mamy nadzieję, że współpraca ta będzie kontynuowana.

Coraz większego rozmachu nabiera w naszej uczelni dyskusja nad poziomem badań naukowych, formami kształcenia i w konsekwencji nad miejscem naszej uczelni wśród innych szkół wyższych w Polsce. Dyskusja ta uświadamia, że jest ono niezłe, co pobudza także do aktywności, by posiadaną pozycję nie tylko zachować, lecz także poprawić. I chyba należy się cieszyć, że coraz wyraźniej słychać głosy, wskazujące na konkretne rozwiązania sprzyjające podniesieniu rangi naszej uczelni. Tej problematyce poświęciliśmy w bieżącym numerze kolumnę FORUM, która rozrosła się do rozmiarów samodzielnej wkładki.

W tym kontekście interesującą może być także lektura dwóch artykułów poświęconych finansowaniu nauki i kształtowaniu pozycji wyższych uczelni w Wielkiej Brytanii i Holandii.

W ścisłym związku z tą problematyką pozostaje wywiad z prof. dr hab. **Marią Fic** – przewodniczącą Komisji Akredytacyjnej Wyższych Szkół Pedagogicznych oraz informacja o celach i zasadach akredytacji kierunków studiów. Bieżący numer przynosi także wywiad z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, prof. dr hab. **Adamem Zielińskim**, który w grudniu gościł u nas. W związku z tą wizytą poświęcamy także sporo miejsca działalności Rzecznika w zakresie spraw studenckich.

Pragniemy także podziękować pani **Bożenie Hałas** za cenne uwagi dotyczące redagowania naszego pisma.

Ten numer jest ostatnim w 1998 roku. W związku z tym, cały zespół redagujący *Głos Uczelni* życzy Państwu, by Nowy 1999 Rok przyniósł pogodę ducha, uspokojenie nastrojów, zadowolenie z pracy i sukcesy zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Redakcja

☞ 22 października na Uniwersytecie w Montrealu zakończyła się wystawa pt. *Maldoror Park*, podczas której centralnym akcentem była praca prof. **Antoniego Zydronia** z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej zatytułowana *Epitafium zebry*.

☞ 26 października na zaproszenie Instytutu Socjologii i zielonogórskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego z wykładem pt. *Formowanie się klasy średniej w Polsce lat 90-tych* wystąpił prof. dr hab. **Henryk Domański** z Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

☞ 27-28 października w Ochli odbyła się II konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Socjologii, Polskie Towarzystwo Socjologiczne Oddział w Zielonej Górze i Lubuskie Towarzystwo Naukowe pt. *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej*. (Szerzej s. 16).

☞ 5 listopada w Muzeum Ziemi Lubuskiej odbyła się konferencja naukowa poświęcona 80. rocznicy odzyskania niepodległości, zorganizowana wspólnie przez zielonogórski oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Instytut Historii i MZL. Udział w niej wziął prezes ZG PTH prof. dr hab. **Wojciech Wrzeński**. Konferencji towarzyszyła wystawa *O niepodległość Rzeczypospolitej*, w której znaczna część eksponatów pochodziła ze zbiorów Biblioteki Głównej WSP. (szerzej s. 15).

☞ 17 listopada w Biurze Wystaw Artystycznych w Jeleńskiej Górze odbył się wernisaż malarstwa ad. **Eugeniusza Józefowskiego** z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej.

☞ 18 listopada w Lubuskim Teatrze odbyła się studencka premiera farsy R. Cooney'a pt. *Wszystko w rodzinie*. Wydarzenie to było następstwem zakładu, który stanął między dyrektorem teatru **Andrzejem Buckiem** a naczelnym redaktorem Radia Indeks **Grzegorzem Chwalibogiem** o to, czy zielonogórcy studenci zapełnią widownię teatru. Wątpiący w to dyrektor poniósł radosną klęskę, bowiem duża sala im. Stanisława Cynarskiego wypełniona została po brzegi. Dyrektor, który przegrał zaprosił wszystkich uczestników premiery na następne przedstawienie *Apetytu na czeresnie* Agnieszki Osieckiej, które odbyło 9 grudnia, a towarzyszyła mu biesiada z dwiema beczkami piwa na tle.

☞ 19 listopada w Instytucie Politologii odbyła się uroczystość 70-lecia prof. dra hab. **Mariusza Gulczyńskiego**.

☞ 20-22 listopada Quasi Męski Kabaret Szum wziął udział w I Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów i Kabaretów Studenckich pt. *Studencka Scena Wyjście z Cienia krok drugi* w Gdańsku.

☞ 21 i 22 listopada w kościele św. Ducha i w Auli Politechniki Zielonogórskiej odbyły się koncerty z okazji 50-lecia Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz podpisania Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. W koncertach m.in. wziął udział Chór Kameralny *Cantemus* pod dyрекcją **Ireny Marciniak** i **Bartłomieja Stankowiaka**, który zaprezentował Requiem Johna Ruttera i *Missa brevis* Bogusława Grabowskiego. Solistką była sopranistka **Anna Ulwańska**, na organach akompaniowała **Teresa Rymaszevska-Cup**.

☞ 24 listopada odbyło się spotkanie rektora z posłem Unii Wolności **Czesławem Fiedorowiczem**.

☞ 27 listopada w salonie DAEWOO przy ul. Sulechowskiej w Zielonej Górze odbył się wernisaż prof. **Antoniego**

Zydronia z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej zatytułowana *Assemblage*.

☞ 1 grudnia w holu głównym zainstalowano wystawę pt. *Bibliofilskie i ilustrowane wydania dzieł A. Mickiewicza* w zbiorach Biblioteki Głównej WSP TK, na której zaprezentowano różnorodne, XIX i XX-wieczne wydania dzieł wielkiego poety, wpisując się tym samym w tok wydarzeń kulturalnych związanych z obchodami „Roku Mickiewicza” w Zielonej Górze. Organizatorami wystawy byli pracownicy Biblioteki Głównej.

☞ 1 grudnia w związku z 12 Światowym Dniem AIDS Studenckie Koło Naukowe Wychowania Seksualnego i Profilaktyki AIDS zorganizowało w holu głównym punkt konsultacyjny oraz dwudniowe warsztaty poświęcone AIDS.

☞ 2 grudnia prof. dr hab. **Jerzy Topolski** został wyróżniony Medalem Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego. Przy okazji pobytu w Zielonej Górze prof. Topolski spotkał się z pracownikami i studentami Instytutu Historii, którym przedstawił wykład pt. *Procedury idealizacyjne w historii*.

☞ 2-3 grudnia w Ochli odbyła się konferencja naukowa na temat *Kompensacja sieroctwa społecznego w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki*. (Szerzej s. 7).

☞ 3-6 grudnia we Wrocławiu odbył się XXV Festiwal Barbórkowy Chórów Studenckich, w którym naszą uczelnię reprezentował Akademicki Chór Kameralny *Cantemus* pod dyрекcją **Bartłomieja Stankowiaka**.

☞ 4 grudnia w Klubie Studenckim „Dziupla” odbyło się spotkanie z ilustracją, będące promocją książeczki... *bez początku, bez końca...* **Piotra Czecha** z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej.

☞ 8 grudnia w uczelni gościł Rzecznik Praw Obywatelskich prof. dr hab. **Adam Zieliński**. Podczas pobytu spotkał się z rektorem oraz studentami i pracownikami uczelni. (Szerzej s. 12).

☞ 8 grudnia na zaproszenie Instytutu Filozofii z wykładem otwartym pt. *Filozofia języka Waltera Benjamina* wystąpił prof. dr hab. **Ryszard Rózanowski** z Uniwersytetu Wrocławskiego.

☞ Z roku na rok co raz większą popularnością cieszą się wigilijne spotkania pracowników i studentów. 15 grudnia przy dźwiękach kolęd spotkali się pracownicy i studenci Instytutu Wychowania Muzycznego. Podobne spotkanie zorganizowali 16 grudnia romanieści z Nauczycielskiego Kolegium Języka Francuskiego.

☞ 10 grudnia w Klubie Studenckim „U Jana” odbył się konkurs języka niemieckiego *Finde dich in deinem Deutsch zurecht*, w którym udział wzięli studenci uczący się języka niemieckiego w ramach lektoratów na obu uczelniach.

☞ 11 grudnia w Galerii GI odbył się wernisaż wystawy plakatu **Witolda Michorzewskiego** z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej.

☞ 13 grudnia w Filharmonii Poznańskiej odbył się koncert w Hołdzie Powstańcom Wielkopolskim, w którym udział wziął Chór Kameralny *Cantemus* pod dyрекcją **Bartłomieja Stankowiaka**. Podczas występu zaprezentował on Requiem Johna Ruttera. Parte solowe śpiewała **Anna Ulwańska** – sopran.

☞ 16 grudnia w Collegium Neophilologicum odbyła się I Konferencja Rektorów Wyższych Uczelni Województwa Lubuskiego (Szerzej s. 6).

Z PRAC SENATU

25 listopada odbyło się 16 posiedzenie Senatu. Było ono poświęcone przede wszystkim ustaleniu zasad rekrutacji na studia i limitom miejsc w roku akademickim 1999/2000. Senat zajął się także zmianami w Statucie uczelni, zmierzającymi do tworzenia w ramach wydziałów innych jednostek niż instytuty. Odpowiednia uchwała została przesłana do Ministerstwa Edukacji Narodowej w celu zatwierdzenia.

Uchwały Senatu przyjęte na posiedzeniu w dniu 25 listopada 1998 roku:

- ✓ Uchwała Senatu nr 1/98/99 w sprawie utworzenia w roku akademickim 1999/2000 kierunku studiów: *informatyka*;
- ✓ Uchwała Senatu nr 2/98/99 w sprawie określenia zasad i trybu przyjmowania oraz zakresu egzaminów wstępnych na studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze w roku akademickim 1999/2000;
- ✓ Uchwała Senatu nr 3/98/99 w sprawie określenia limitów przyjęć na I rok studiów w roku akademickim 1999/2000;
- ✓ Uchwała Senatu nr 4/98/99 w sprawie warunków przyznawania stypendium asystentom stażystom w roku akademickim 1998/99;
- ✓ Uchwała Senatu nr 5/98/99 w sprawie zmian w Statucie uczelni;
- ✓ Uchwała Senatu nr 6/98/99 w sprawie zmian w *Regulaminie przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów dziennych*;
- ✓ Uchwała Senatu nr 7/98/99 w sprawie nadania prof. drowi hab. Jerzemu Topolskiemu Medalu Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego;
- ✓ Uchwała Senatu nr 8/99/98 w sprawie zasad zniżek pensum dydaktycznego w roku akademickim 1998/99;
- ✓ Uchwała Senatu nr 9/98/99 w sprawie zatwierdzenia *Uchwały Konferencji Rektorów Wyższych Szkół Pedagogicznych w Polsce z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie zasad postępowania akredytacyjnego*.

Red.

AWANSE NAUKOWE

Prezydent RP nadał tytuł profesora prof. **Irenie Marciniak** z Instytutu Wychowania Muzycznego i prof. dr hab. **Włodzimierzowi Suleji** z Instytutu Historii.

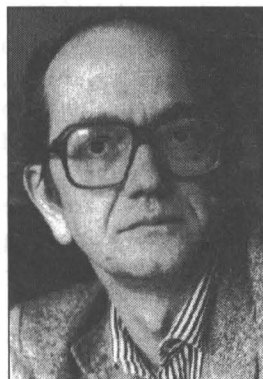
Minister Edukacji Narodowej mianował na stanowisko pro-

Tytuły profesorskie

fot. archiw.

Prof. **Irena Marciniak** jest absolwentką Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej (dzisiejsza Akademia Muzyczna) w Poznaniu. Tam też uzyskała kolejne stopnie artystyczne Z WSP w Zielonej Górze związana jest od 1971 roku. Była jednym z organizatorów Instytutu Wychowania Muzycznego. Organizowała i prowadziła pierwszy chór uczelni, który odnosił pod jej kierunkiem liczne sukcesy. Zdobyl m.in. Grand Prix Europejskiego Festiwalu Młodzieży w Neerpeld w Belgii oraz główną nagrodę Ogólnopolskiego Turnieju Chórów w Legnicy. Prof. Irena Marciniak prowadziła także chór kameralny Lubuskiego Towarzystwa Muzycznego i chór Związku Nauczycielstwa Polskiego. Kierowany w tej chwili przez nią Chór Kameralny Instytutu Wychowania Muzycznego wykazuje się dużą aktywnością koncertową, wykonując utwory polskiej i europejskiej muzyki dawnej i współczesnej. Prof. Irena Marciniak należy do grona uznanych polskich dyrygentów chórальных.

fot. Marek Grotowski

Prof. dr hab. **Włodzimierz Suleja** jest absolwentem Uniwersytetu Wrocławskiego. Tam uzyskał także stopień doktora i doktora habilitowanego. Z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Zielonej Górze związany jest od 1995 roku. Prof. Suleja jest uznanym autorytetem w zakresie polskiej myśli politycznej XIX i XX wieku oraz ruchów opozycyjnych wobec władzy po 1956 roku. Znaczące sukcesy odnosi także na polu biografistyki politycznej. Z dużym uznaniem spotkała się wydana w 1995 przez Ossolineum biografia Józefa Piłsudskiego. Do innych najbardziej znanych publikacji pióra profesora Suleji należą *Kosynierzy i strzelcy*, wydani w ramach popularnej serii Wydawnictwa Dolnośląskiego *A to Polska właśnie* (1997). W jego dorobku znajduje się też m.in. *Tymczasowa Rada Stanu* (1998) oraz współautorstwo monografii *Wrocław – Wrocław – dziedzictwo wieków*. W czasach stanu wojennego prof. Suleja należał do kręgu historyków opozycyjnych i publikował pod licznymi pseudonimami.

Red.

fesora zwyczajnego prof. **Dorotę Frąckowiak-Kapale** z Instytutu Wychowania Muzycznego i prof. dra hab. **Edwarda Hajduka** z Instytutu Pedagogiki Społecznej.

Stopień doktora habilitowanego otrzymała dr **Lilianna Kiejzik** z Instytutu Filozofii.

Rada Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego nadała stopień doktora mgr **Małgorzacie Mikołajczak** z Instytutu Filologii Polskiej.

Red.

Spotkanie lubuskich rektorów

16 grudnia 1998 roku w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego odbyła się I Konferencja Rektorów Wyższych Uczelni Województwa Lubuskiego.

W konferencji udział wzięli: prof. dr hab. **Hieronim Szczegół**, prof. dr hab. **Maria Fic** (Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. T. Kotarbińskiego); prof. dr hab. **Michał Kisielewicz** (Politechnika Zielonogórska); prof. dr hab. **Bernard Woltmann**

Z Biura RPO otrzymaliśmy list do Ministra Edukacji Narodowej w sprawie kredytów studenckich, który poniżej zamieszczamy w pełnym brzmieniu.

Jeszcze o kredytach studenckich

Warszawa 16 grudnia 1998 r.

Pan prof. dr hab. Mirosław Handke
Minister Edukacji Narodowej
Al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi dotyczące ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. o pożyczkach i kredytach studenckich (Dz.U. Nr 108, poz. 685). Skargi te dotyczą trzech kwestii. Po pierwsze, wyłączona została możliwość uzyskania pożyczki lub kredytu przez studentów uczelni działających na podstawie innych przepisów niż przepisy ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. Nr 96, poz. 590). Stąd też studenci takich uczelni, jak np. Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie czy Wojskowa Akademia Techniczna, nie mogą skorzystać z dobrodziejstw ww. ustawy. Wyłączeni są również studenci uczelni zagranicznych prowadzący działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Po drugie, ustawa objęła jedynie osoby o statusie studenta, pominięto natomiast osoby o statusie zbliżonym do studenta, to jest wolnych słuchaczy oraz słuchaczy kolegów językowych oraz nauczycielskich kolegów językowych. Wprawdzie ci ostatni mogą korzystać z pomocy materialnej na zasadach określonych przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1993 r. w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości pomocy materialnej dla uczniów (Dz.U. Nr 74, poz. 350 ze zmianami), jednakże przepisy te nie są dostosowane do potrzeb i oczekiwań osób dorosłych kształcących się w kolegiach.

Po trzecie, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy, pożyczki studenckie i kredyty studenckie mogą otrzymać studenci, którzy rozpoczęli studia przed ukończeniem 25 roku życia. Wprowadzenie tego warunku stanowi w ocenie skarżących akt dyskryminacji studentów starszych wiekiem.

Wobec powyższego na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. Z 1991 r., Nr 109, poz. 471, zmiana Dz. U. Z 1998 r. Nr 106, poz. 668) uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w powyżej przedstawionych sprawach oraz o przedstawienie oceny potrzeby ewentualnej nowelizacji ustawy o pożyczkach i kredytach studenckich.

Z wyrazami szacunku
Prof. dr hab. Adam Zieliński

(Instytut Wychowania Fizycznego w Gorzowie Wielkopolskim – AWF Poznań); prof. dr hab. **Stanisław Lorenc** (*Collegium Polonicum* w Słubicach – UAM Poznań); prof. dr hab. **Marian Milek** (Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Sulechowie); dr **Maria Wójtowicz**, mgr **Alfred Piątek** (Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim); ks. dr **Ryszard Tomczak** (Zielonogórsko-Gorzowskie Wyższe Seminarium Duchowne Paradyż w Gościkowie).

Popierając ideę spotkania, w związku z wcześniej zaplanowanymi sprawami nie mogli wziąć w nim udziału: prof. dr hab. **Zenon Głodek** (Gorzowska Wyższa Szkoła Zawodowa) i ks. dr **Eligiusz Piotrowski** (Wydział Teologiczny Sekcja w Gorzowie Wlkp. – UAM Poznań).

Celem spotkania było nawiązanie współpracy między uczelniami nowego województwa i określenie jej możliwych obszarów, m.in. zwrócono uwagę, że uczelnie mogą ujednolicić zasady rekrutacji na te same lub podobne kierunki studiów, zunifikować system informatyczny w bibliotekach i stworzyć wspólną sieć oraz utworzyć fundusz grantów międzyuczelnianych dla prowadzenia wspólnych badań naukowych. Podjęto decyzję o opublikowaniu wspólnego informatora promującego szkoły wyższe regionu lubuskiego. Podjęto także kwestię perspektyw szkolnictwa wyższego w Województwie Lubuskim i utworzenia uniwersytetu. Wszyscy zebrani podkreślali taką potrzebę, przedstawiając różne możliwości dojścia do tego celu.

Konferencja Rektorów ma być także ciałem reprezentującym wyższe uczelnie regionu wobec władz wojewódzkich. Przewodniczącym Konferencji do końca bieżącej kadencji został wybrany prof. **Hieronim Szczegół**.

Dariusz Dolański

KADRY

Dr **Zbigniew Izdebski** z Instytutu Pedagogiki Społecznej został przewodniczącym Zarządu Głównego Towarzystwa Rozwoju Rodziny, zastępując niedawno zmarłego prof. dra hab.

Mikołaja Kozakiewicza. Jest on absolwentem Wydziału Pedagogicznego naszej uczelni oraz studiów podyplomowych w Instytucie Socjologii UJ. Od połowy lat osiemdziesiątych zajmuje się zagadnieniami pedagogiki seksualnej. Jest kierownikiem Podyplomowego Studium Wychowania Seksualnego na Uniwersytecie Warszawskim.

Ponadto zasiada w Zespole Opiniodawczo-Doradczym MEN ds. wprowadzenia przedmiotu wiedza o życiu seksualnym człowieka, Radzie Programowej Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży i *La Stradzie* – Fundacji Przeciwdziałającej Handlowi Kobietami.

Prezesem Centrum Biznesu w Zielonej Górze został dr **Dariusz Frejman**, adiunkt w Instytucie Techniki. Ukończył matematykę na naszej uczelni oraz Wydział Mechaniczny Politechniki Zielonogórskiej. Tytuł doktora nauk technicznych uzyskał na Politechnice Poznańskiej. Biegłe włada językiem niemieckim.

Red.

21 grudnia 1998 roku zmarł nagle prof. dr hab. Jerzy Topolski – uczony ściśle związany z zielonogórskim środowiskiem naukowym. 2 grudnia roku odbyła się uroczystość wręczenia Mu Medalu Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego.

PROFESOR JERZY TOPOLSKI

(1928-1998)

Prof. Jerzy Topolski bezpośrednio po ukończeniu studiów na Uniwersytecie Poznańskim w 1950 r. został jego pracownikiem naukowo-dydaktycznym, szybko awansując od asystenta do profesora zwyczajnego Instytutu Historii. Główne kie-

runki Jego naukowych zainteresowań to historia Polski i powszechna XVI–XVIII wieku, historia historiografii, metodologia historii, a także dydaktyka historii. W pierwszym okresie swojej działalności naukowej zajmował się głównie – jako uczeń prof. **Jana Rutkowskiego** – historią gospodarczą, w drugim – zapoczątkowanym na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych – przede wszystkim metodologią historii. Na Jego ogromny i różnorodny dorobek naukowy składa się kilkaset różnie zakrojonych publikacji, w tym 40 książek. Bodaj najbardziej znane Jego monumentalne dzieło – *Metodologia historii* ma dotąd 12 wydań, polskich i zwłaszcza obcojęzycznych, łącznie z chińskim i japońskim. Słusznie uważany jest za twórcę współczesnej polskiej metodologii historii. Uczony o światowym rozgłosie, uznaniu i znaczeniu. Promotor kilkudziesięciu prac doktorskich i habilitacyjnych. Członek licznych towarzystw naukowych, krajowych i zagranicznych, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk. Prof. Jerzy Topolski zmarł nagle 21 grudnia 1998 roku.

Z Zieloną Górą naukowo związany od połowy lat sześćdziesiątych, członek – założyciel Lubuskiego Towarzystwa Naukowego w 1964 roku. Od tego czasu rozwijał jedną z najważniejszych przez wiele lat form działalności tegoż Towarzystwa, prowadząc seminaria doktorskie. Na posiedze-

niach Wydziału Nauk Humanistycznych lub Komisji Historycznej Towarzystwa często wygłaszał odczyty, prezentując najnowszy stan badań w różnych zakresach wiedzy historycznej czy w ogóle humanistycznej, inspirując do dalszych badań. Inicjował i promował wiele pierwszych konferencji i publikacji naukowych LTN.

Należy Go zatem zaliczyć do ścisłego grona współtwórców zielonogórskiego środowiska naukowego, w tym w szczególności, historycznego. Nieustannie okazywał mu wielką życzliwość, ciągle wspomagał jego rozwój.

Prof. J. Topolski wypromował wielu historyków, którzy byli lub nadal są związani z Instytutem Historii zielonogórskiej WSP: dr **Stefan Dąbrowski**, dr **Stanisław Kowalski**, dr **Jan Muszyński**. Był pierwszym konsultantem i recenzentem prac habilitacyjnych, niestety nie żyjącego już od półtora roku prof. **Władysława Korcza**, czy także prof. **Kazimierza Bartkiewicza**. Recenzował liczne prace promocyjne, doktorskie i habilitacyjne zielonogórczyków, łącznie z recenzją rozprawy doktorskiej **Dariusza Dolańskiego** w 1996 i rozprawy habilitacyjnej **Tomasza Jaworskiego** w 1998 roku. Opiniował kilka naszych wniosków o nadanie tytułu profesora.

Należy zaznaczyć, że od długiego już czasu także i sam Profesor korzystał z rozwoju zielonogórskiego, czyli głównie uczelnianego środowiska historycznego, do czego sam się wydatnie przyczynił, często zwracając się do jego przedstawicieli z propozycjami opracowania recenzji wydawniczych czy promocyjnych, wygłoszenia referatu, napisania artykułu itp. Jest oczywiste, że miało to obustronnie ważne pozytywne znaczenie.

Przez bardzo długi czas będzie nam brakowało kontaktu z Nim. Wraz ze śmiercią Profesora polska i światowa nauka historyczna poniosła ogromną stratę.

Kazimierz Bartkiewicz

W KIERUNKU EUROPY

Pani Profesor, na ostatnim posiedzeniu Senatu została przyjęta uchwała, zatwierdzająca przyjęte przez rektorów wyższych szkół pedagogicznych zasady akredytacji kierunków studiów. Jakie znaczenie dla uczelni ma proces akredytacyjny?

Akredytacja to uprawomocnienie, uwierzytelnienie. Edukacja jest jedną z dziedzin, dla których akredytacja stanowi obecnie kluczowy problem, tym większy iż związany z wymogami Unii Europejskiej. Decydującą rolę dla znaczenia akredytacji będzie miała akceptacja samej idei przez środowisko nauczycieli akademickich. Co prawda, przesądzone wydaje się wprowadzenie powszechnego systemu akredytacji na szczeblu centralnym, jednak w dalszym ciągu nie wiadomo jaki będzie ostateczny kształt nowej ustawy o szkolnictwie wyższym oraz w jaki sposób Akademicka Komisja Akredytacyjna będzie prowadzić swoją działalność.

W tej sytuacji na jakiej podstawie prawnej działa kierowana przez Panią komisja?

Komisja Akredytacyjna Wyższych Szkół Pedagogicznych została powołana przez Konferencję Rektorów Wyższych Szkół

Pedagogicznych w maju 1998. Tworzą ją prorektorzy tych uczelni, odpowiedzialni za sprawy kształcenia. Komisja jest ciałem społecznym, postanowienia jej nie mają mocy prawnej.

Czy w związku z tym opinia komisji będzie mieć znaczenie dla poszczególnych uczelni?

Myślę, że tak. Polska jednocząc się z Europą musi doprowadzić do kompatybilności programów kształcenia z uczelniami europejskimi. Aby studenci polscy mogli aktywnie uczestniczyć w międzynarodowych programach, przede wszystkim w programie Sokrates, niezbędne jest podnoszenie poziomu kształcenia, dostosowanie go do standardów europejskich. System akredytacji ma sprzyjać więc powstawaniu i wyłanianiu kierunków studiów o najlepszej jakości. Zespoły ekspertów ocenią będą poziom jakości kształcenia na poziomie kierunków studiów, a więc najbliższej studenta. Uzyskanie akredytacji to również pozytywna ocena jakości pracy instytutu, odpowiedzialnego za kształcenie na danym kierunku studiów.

Na czym będzie polegać akredytacja kierunków studiów?

Akredytacja składa się ze zbioru procedur zapewniających osiągnięcie przez dane studia progowego poziomu jakości. Proces akredytacji, a przede wszystkim opracowane przez zespoły ekspertów standardy jakości kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów, staną się początkiem dyskusji w środowisku akademickim nad porównywalnością planów i programów studiów w poszczególnych uczelniach pedagogicznych, w tym

Akredytacja kierunków studiów

W wyniku porozumienia rektorów wyższych uczelni pedagogicznych w Polsce została powołana Komisja Akredytacyjna Wyższych Szkół Pedagogicznych. Jej celem jest uzgadnianie standardów jakości kształcenia i stworzenie systemu akredytacji kierunków studiów dla uczelni pedagogicznych. Przewodniczącą komisji jest prof. dr hab. **Maria Fic**.

Komisja m.in. ustala na wiosek grupy ekspertów standardy jakości kształcenia dla określonych kierunków studiów; określa szczegółowo wymaganą dokumentację do akredytacji danego kierunku studiów; przedstawia konferencji rektorów decyzję o akredytacji dla określonego kierunku w konkretnej uczelni.

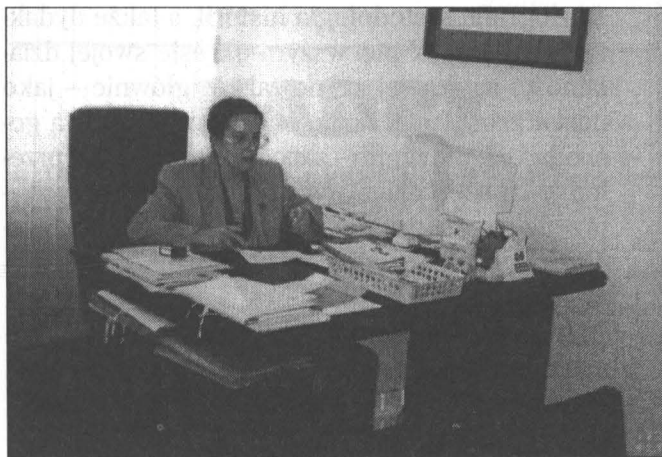
W celu akredytacji kierunków studiów zostaną powołane grupy ekspertów i zespół oceniający. Grupa ekspertów ma za zadanie opracowanie standardów kształcenia, zespół oceniający zaś, wszechstronnej analizy zgłoszonego wniosku na podstawie opracowanych standardów.

W skład grupy ekspertów i grupy oceniającej wchodzi zgłoszeni nauczyciele akademicki oraz przedstawiciele Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich i kuratoriów oświaty. Decyzję o akredytacji kierunku studiów podejmuje Komisja Akredytacyjna, przy czym jej uchwała zatwierdzana jest przez konferencję rektorów.

W postępowaniu akredytacyjnym będą brane pod uwagę następujące kryteria:

- a) zgodność prowadzonych zajęć ze specjalnością naukową i dorobkiem badawczym prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich;
- b) udział kadry profesorów i doktorów habilitowanych w procesie kształcenia;
- c) liczbę studentów przypadających na jednego profesora lub doktora habilitowanego;
- d) zgodność realizowanych programów z minimami programowymi;
- e) opinia studentów o prowadzonych zajęciach;
- f) infrastruktura dydaktyczna;
- g) współpraca z innymi ośrodkami prowadzącymi kształcenie w zakresie analogicznego kierunku.

Red.

fot. archiw.

siatek godzin, układu przedmiotów, metodyki nauczania, zakresu wiedzy na poziomie licencjackim i magisterskim. Akredytacja sprzyjać więc będzie porządkowaniu programów i systemów nauczania.

Jak bardzo zaawansowane są prace Komisji Akredytacyjnej i jakie są jej plany?

Aktualnie Komisja Akredytacyjna prowadzi prace na powołaniem zespołów ekspertów dla poszczególnych kierunków studiów, którzy określą minimalne standardy kształcenia. Działalność Komisji Akredytacyjnej polegać więc będzie na organizowaniu i wspomaganiu własnej aktywności środowiska, które opracuje własny system ocen. Komisja współpracować również będzie z innymi zespołami, które stawiają sobie te same cele, a przede wszystkim z Uniwersytecką Komisją Akredytacyjną, z pomocy której korzystać będzie przy ocenie jakości kształcenia kierunków niepedagogicznych.

Dziękuję za rozmowę.

Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą

informuje

Wyjazdy zagraniczne

• Prof. dr hab. **Ryszard Palacz** z Instytutu Filozofii, w dniach 8-19 października 1998 roku wykonał w Biblioteque Nationale w Paryżu (Francja) kwerendę biblioteczną do przygotowywanej książki.

• Prof. dr hab. inż. **Roman Stryjski** z Instytutu Techniki uczestniczył w zorganizowanym w dniu 26 października 1998 roku w Uniwersytecie w Magdeburgu (RFN) seminarium *Sieci Petri w systemach informacyjnych w praktyce*. Wygłosił referat pt. *Zastosowanie modeli sieciowych do wielopoziomowego projektowania systemów produkcyjnych*.

• W dniach 2-4 listopada 1998 roku w Wyższej Szkole w Vechcie (RFN) przebywał rektor prof. dr hab. **Hieronim Szczegół**. Wygłosił referat pt. *Obraz Niemca w Polsce*, a także przeprowadził rozmowy na temat dwustronnej współpracy w 1999 roku.

• W dniach 10-14 listopada 1998 roku w Uniwersytecie w Mediolanie (Włochy) przebywał prof. dr hab. **Tadeusz Bednarski** z Instytutu Matematyki. Wygłosił wykład pt. *Metody odpornej estymacji w modelach przeżywalności*.

• Dr **Danuta Waloszek** z Instytutu Pedagogiki i Psychologii w trakcie pobytu w dniach 9-15 listopada 1998 roku w Rosyjskiej Akademii Kształcenia w Moskwie (Federacja Rosyjska) przekonsultowała autoreferat i przygotowała dokumenty do zamknięcia przewodu habilitacyjnego.

• Dr inż. **Marek Furmanek**, adiunkt w Instytucie Techniki, z wynikiem pozytywnym odbył 16 listopada 1998 roku – w trakcie pobytu w dniach 1-20 listopada 1998 roku – w Rosyjskiej Akademii Kształcenia w Moskwie kolokwium habilitacyjne na podstawie rozprawy *Dydaktyczne podstawy przygotowania przyszłego nauczyciela przedmiotu „technika” jako pedagoga-menedżera*.

• W dniach 14-20 listopada 1998 roku w Rosyjskiej Akademii Kształcenia w Moskwie przebywała prof. dr hab. inż. **Wielisława Osmańska-Furmanek** z Instytutu Zarządzania. Wygłosiła referat pt. *Multimedia i ich rola w edukacji menedżera* oraz omówiła projekt wspólnej publikacji.

• W dniach 14-21 listopada 1998 roku w Rosyjskiej Akademii Kształcenia w Moskwie przebywał – w charakterze konsultanta naukowego pracy habilitacyjnej dra Marka Furmanka – prof. dr hab. **Mirosław Frejman**. Wygłosił referat *Edukacja techniczna w założeniach nowej reformy oświaty w Polsce* oraz omówił stan i perspektywy dwustronnej współpracy.

• W trakcie pobytu w dniach 14-21 listopada 1998 roku w Rosyjskiej Akademii Kształcenia w Moskwie konsultację pracy habilitacyjnej *Dydaktyczne podstawy nauczania techniki w szkole ogólnokształcącej w Polsce* przeprowadziła dr **Stanisława Danuta Frejman** z Instytutu Techniki.

• W trakcie pobytu w dniach 16-21 listopada 1998 roku w Państwowym Uniwersytecie Lingwistycznym w Moskwie dr **Edward Kozioł** z Instytutu Pedagogiki i Psychologii przeprowadził z wynikiem pozytywnym na posiedzeniu Katedry Psychologii i Pedagogiki – wstępną obronę pracy habilitacyjnej *Pedagogiczno-społeczna analiza profesjonalnych ról nauczyciela-wychowawcy klasy w Rzeczypospolitej Polskiej*.

• W dniach 25-27 listopada 1998 roku w zorganizowanej w Bonn (RFN) konferencji *Die Bundesrepublik Deutschland und die Vertriebenen* uczestniczyła dr **Bernadetta Nitschke** z Instytutu Politologii. Wygłosiła referat pt. *Polen, die Vertriebenen und die in den Heimatgebieten vertriebenen Deutschen seit den fünfziger Jahren*.

• W dniach 18-28 listopada 1998 roku w Uniwersytecie w Dijon (Francja), w związku z realizacją badań w ramach programu współpracy polsko-francuskiej „Polonium”, gościł prof. dr hab. **Piotr Garbaczewski** z Instytutu Fizyki.

• W zorganizowanym w dniach 24-30 listopada 1998 roku przez Uniwersytet Ekonomiczny – Statystyczny w Moskwie *VI International Conference on Distant Education* uczestniczyli: prof. dr hab. inż. **Maria Fic** z Instytutu Pedagogiki Społecznej oraz prof. dr hab. inż. **Daniel Fic** z Instytutu Zarządzania. Wygłosili referat pt. *Education at the turn of the centuries*.

• W dniach 1-4 grudnia 1998 roku w Uniwersytecie Karola w Pradze (Republika Czeska) przebywał prof. dr hab. **Tadeusz Bednarski** z Instytutu Matematyki. Wygłosił referat pt. *Odporne wnioskowanie dla modelu Cox'a*.

• Mgr **Paulina Komorowska-Birger** z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej, w dniach od 24 października do 9 grudnia 1998 roku odbyła – w ramach stypendium fundacji im. Stefana Batorego – staż ArtsLink w Corning Museum of Glass w Nowym Jorku (USA).

• W stażu dla wykładowców nauczycielskich kolegów języka francuskiego, zorganizowanym w dniach od 30 listopada do 16 grudnia 1998 roku w Alliance Française w Paryżu (Francja), uczestniczyła mgr **Mieczysława Taraszcuk**, wykładowca języka francuskiego w Nauczycielskim Kolegium Języka Francuskiego.

• Dr **Grażyna Miłkowska-Olejniczak** z Instytutu Pedagogiki i Psychologii, w dniach 12-19 grudnia 1998 roku przebywała w Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Sankt Petersburgu (Federacja Rosyjska). Przekonsultowała merytoryczną możliwość i procedurę przeprowadzenia przewodu habilitacyjnego.

• W zorganizowanym w Bonn (RFN) w dniach 13-20 grudnia 1998 roku międzynarodowym seminarium pedagogicznym *Europa – nasz wspólny dom* uczestniczyło dwoje pracowników Instytutu Pedagogiki i Psychologii. Mgr **Inetta Nowosad** wygłosiła referat pt. *Polski nauczyciel na drodze do jednoczącej się Europy (analiza teoretyczna w świetle zmieniających się dokumentów oświatowych)*, a dr **Lech Salaciński** – *System oświaty w Polsce – współczesne tendencje przemian*.

• W dniach 9-10 grudnia 1998 roku w Berlinie (RFN) przebywała prof. dr hab. inż. **Maria Fic**. Zapoznała się z systemem funkcjonowania organizacji pozarządowych w Niemczech oraz przekonsultowała przygotowany do finansowania w ramach Unii Europejskiej projekt z zakresu zarządzania socjalnego.

• 16 grudnia 1998 roku w Uniwersytecie w Poczdamie (RFN) – w ramach współpracy naukowej w zakresie wychowania technicznego – przebywali: prof. dr hab. **Bogusław Pietrulewicz** i prof. dr hab. **Mirosław Frejman** z Instytutu Techniki.

• W dniach od 15 listopada do 29 grudnia 1998 roku w École Polytechnique w Paryżu (Francja) prowadził badania nad me-

chanizmem emisji pulsarów mgr **Dawid Khechinashvili** z Zielonogórskiego Centrum Astronomii. W ramach *XIX Texas Symposium on Relativistic Astrophysics* wygłosił referat pt. *On the optical pulsations from the Geminga pulsar*.

• W seminarium z zakresu algebry i teorii liczb, zorganizowanym w dniach 27-31 grudnia 1998 roku przez Instytut Matematyki Białoruskiej Akademii Nauk w Mińsku (Białoruś), uczestniczył dr **Aleksander Grytczuk** z Instytutu Matematyki. Wygłosił dwa referaty: 1) *Macierzowo-arytmetyczne metody w teorii równań diofantycznych*, 2) *Nowe rezultaty w klasycznych problemach teorii liczb*.

• Dr **Franciszek Pilarczyk**, dyrektor Biblioteki Głównej, w dniach 28-31 grudnia 1998 roku przeprowadził w Bibliotece Uniwersytetu w Bayreuth (RFN) kwerendę bibliograficzną dotyczącą elementarzy niemieckich XVIII i XIX wieku – jednego z rozdziałów pracy habilitacyjnej.

Przyjazdy obcokrajowców

• 29 października 1998 roku w Instytucie Pedagogiki Społecznej przebywało troje pracowników z Wyższej Szkoły Zawodowej w Poczdamie (RFN): prof. dr **Karin Weiss**, prof. dr **Ursel Becher** i dr **Uta Kotulla**. W trakcie pobytu omówiono kwestie związane z dwustronną współpracą w zakresie badań naukowych oraz wymianą studentów.

• W dniach 27-28 listopada 1998 roku w Instytucie Techniki gościł dr **Olaf Czech** z Uniwersytetu w Poczdamie (RFN). Wygłosił wykład pt. *Problemy edukacji ogólnotechnicznej w Niemczech*.

• W okresie od 15 listopada do 16 grudnia 1998 roku przebywał w Zielonej Górze – na zaproszenie dra **Leszka Jerzaka** z Instytutu Pedagogiki i Psychologii – prof. dr **Charles Trost** z Idaho State University w Pocatello (USA). Pobyt związany był z przygotowaniem programu badań w zakresie edukacji ekologicznej.

Mieczysław Ostrowski

Artystyczne warsztaty w Niemczech

W drugiej połowie września w Bergisch Gladbach koło Kolonii w Niemczech odbyły się warsztaty w szkole integracyjnej w ramach Forum Ost-West pt. *Obiekty latające*. Siedemnaścioro uczniów szkoły pod kierunkiem **Güntera Vossieka** i **Eugeniusza Józefowskiego** z Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej wykonywało obiekty artystyczne związane z lataniem. *Kölner Stadtanzeiger* uznała warsztaty za bardzo interesujące, nazywając je udanym artystycznym eksperymentem.

Współpraca

z amerykańskim uniwersytetem

Od 10 do 25 października 1998 roku na stypendium naukowym na Uniwersytecie Cornell w stanie Nowy Jork przebywała prof. dr hab. **Anna Wachowiak** z Instytutu Socjologii. Z inicjatywy prof. **Barbary Wejnert** i prof. **Josefa Stycosa** z Wydziału Socjologii Wsi Cornell University została ona zaproszona do realizacji międzynarodowego projektu badawczego pt. *Jakość życia kobiet zamężnych w Polsce*. Pobyt w USA przeznaczony był na szczegółowe opracowanie zespołowego projektu badań, będącego częścią szerszego programu badawczego nad jakością życia w państwach postkomunistycznych.

Stypendyści PSBKiM

Stypendium Polskiej Sieci Biologii Komórkowej i Molekularnej otrzymało dwoje pracowników Zakładu Biofizyki w Instytucie Biotechnologii i Ochrony Środowiska. Mgr **Krystyna Walińska** uzyskała stypendium w wysokości 3.900 zł. W jego ramach odbywa szkolenie w Zakładzie Biochemii Lipidów w Instytucie Biochemii i Biofizyki PAN oraz w Laboratorium Mikroskopii Elektronowej Instytutu Biologii Doświadczalnej PAN. Tematem szkolenia jest badanie poliprenoli i dolicholi w polimorfizmie błon biologicznych. Stypendium w wysokości 3.000 zł otrzymał mgr **Krzysztof Nowotarski**, który odbywa szkolenie w Instytucie Fizyki UMCS w Lublinie. Dotyczy ono badania własności mechanicznych nowowarstw lipidowych na granicy faz woda – powietrze oraz własności elektrycznych dwuwarstw lipidowych.

Red.

Wykaz konferencji naukowych zaplanowanych w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze w roku kalendarzowym 1999

1) Technologie informacyjne w zarządzaniu

Organizator: Instytut Zarządzania

Kierownik naukowy: prof. dr hab. inż. **Wielisława Osmańska-Furmanek**

Termin: 21-22 kwietnia 1999 roku

2) Edukacja pozaszkolna a integracja europejska

Organizator: Instytut Pedagogiki Społecznej

Kierownik naukowy: prof. dr hab. **Zdzisław Wołk**

Termin: 16-18 maja 1999 roku

3) Oświata dorosłych w zintegrowanej Europie

Organizator: Instytut Pedagogiki Społecznej

Kierownik naukowy: prof. dr hab. **Józef Kargul**

Termin: 20-21 maja 1999 roku

4) Białoruś, Rosja, Ukraina: problematyka zmiany w literaturach

Kierownik naukowy: prof. dr hab. **Włodzimierz Wilczyński**

Organizator: Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej

Termin: 27-28 maja 1999 roku

5) Dziesięć lat transformacji ustrojowej w Polsce (1989-1999)

Organizator: Instytut Historii

Kierownik naukowy: prof. dr hab. **Hieronim Szczegół**

Termin: 9-10 czerwca 1999 roku

6) Rycerstwo Europy środkowo-wschodniej wobec idei krucjat (XI-XVI w.)

Organizator: Instytut Historii

Kierownik naukowy: prof. dr hab. **Wojciech Peltz**

Termin: 15-16 września 1999 roku

7) Problemy zarządzania i finansowania w instytucjach edukacyjnych w okresie transformacji systemowej w Polsce z uwzględnieniem problemów wynikających z reformy administracyjnej oraz z reformy szkolnictwa

Organizator: Instytut Zarządzania

Kierownik naukowy: prof. dr hab. inż. **Daniel Fic**

Termin: 22-24 września 1999 roku

8) Przygotowanie i doskonalenie zawodowe pracowników

Organizator: Instytut Techniki

Kierownik naukowy: prof. dr hab. **Bogusław Pietrulewicz**

Termin: 22-25 września 1999 roku

9) Młodzież a AIDS

Organizator: Instytut Pedagogiki Społecznej

Kierownik naukowy: dr **Zbigniew Izdebski**

Termin: 20-21 października 1999 roku

Mieczysław Ostrowski

Komitet Badań Naukowych

Listopadowe posiedzenie KBN

18 listopada 1998 roku odbyło się posiedzenie Komitetu Badań Naukowych, obradom przewodniczył wiceprzewodniczący KBN prof. dr hab. **Andrzej Kajetan Wróblewski**.

Departament Studiów i Polityki Naukowej przedłożył informację dotyczącą większego dofinansowania zadań z zakresu działalności ogólnotechnicznej i wspomagającej badania (DOT) w roku bieżącym na łączną sumę 1.941.285 zł.

Komitet nie przyjął wniosku o odstąpienie od ustanowienia projektu badawczego zamawianego: *Koncepcja systemu informatycznego dla potrzeb Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej* polecając ponowienie konkursu, ale według zmodyfikowanych zasad. Zgodził się zaś na ogłoszenie dodatkowego konkursu na realizację projektu zamawianego: *Badania nad opracowaniem długofalowej strategii rozwoju sektora Wielka Synteza Chemiczna na tle megatrendów rozwoju światowego przemysłu chemicznego i wobec perspektyw integracji z Unią Europejską*.

Następnie zaaprobowano informację w sprawie działań prowadzonych w celu przystąpienia Polski do Piątego Ramowego Programu Badań i Rozwoju Technologicznego Unii Europejskiej.

Posiedzenie Zespołu do Spraw Etyki Badań Naukowych

25 listopada br. odbyło się posiedzenie opiniodawczo-doradczego Zespołu do Spraw Etyki Badań Naukowych. Zespół zapoznał się ze wstępną informacją o stanowisku rektorów szkół wyższych w sprawie wprowadzenia do programów studiów doktoranckich przedmiotu: *etyka badań naukowych jako przedmiotu nauczania*. Przy pozytywnym stosunku do tej propozycji, rektorzy zwracają uwagę na konieczność zróżnicowania treści przedmiotu, uwzględniając specyfikę uczelni.

Zespół rozpatrzył wyjaśnienia rektora Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu dotyczące zbiorowej skargi pięciu adiunktów oraz dwóch lekarzy specjalistów zatrudnionych w tej uczelni. W związku z niewystarczającymi informacjami nie formułował opinii, zwracając się do rektora z prośbą o przedstawienie jednoznacznego stanowiska.

Zespół rozpatrzył także dwie sprawy dotyczące naruszenia własności intelektualnej. W obu przypadkach sekretarz zespołu został zobowiązany do zwrócenia się do rektorów uczelni z prośbą o uzyskanie wyjaśnień.

Podział środków w XVI Konkursie Projektów Badawczych

2 i 3 grudnia 1998 roku odbyły się posiedzenia Komisji Badań Stosowanych Podstawowych. Obradom przewodniczyli odpowiednio: przewodniczący komisji prof. dr hab. **Bogdan Marciniak** i prof. dr hab. **Andrzej Kajetan Wróblewski**.

Departament Badań przedłożył propozycję podziału środków w XVI Konkursie Projektów Badawczych. Przyjęto zało-

żenie, że łączna kwota przeznaczona na pierwszy rok realizacji (1999) wyniesie 71 mln zł (jest to wzrost w stosunku do konkursu XIV o 11 proc.). Na finansowanie projektów promotor- skich i osób rozpoczynających pracę naukową departament postanowił przeznaczyć dodatkowo 7,1 mln zł. Komisja Badań Podstawowych zmieniła zaproponowany podział. Propozycja udziału procentowego poszczególnych zespołów (3,40% pozostaje do dyspozycji Komisji Badań Stosowanych) przedstawia się następująco:

H-01	3,51%
H-02	4,15%
P-03	6,40%
P-04	9,65%
P-05	16,32%
P-06	8,03%
KBP	48,07%
T-07	7,19%
T-08	8,20%
T-09	8,60%
T-10	5,21%
T-11	8,50%
T-12	10,83%
KBS	51,93%

Grudniowe posiedzenie KBN

16 grudnia 1998 roku odbyło się posiedzenie Komitetu Badań Naukowych, obradom przewodniczył przewodniczący KBN prof. dr hab. **Andrzej Wiszniewski**.

W wyniku dyskusji przewodniczący KBN postanowił wstrzymać wykonanie uchwały Komisji Badań Podstawowych z 3 grudnia br. o zwiększeniu dotacji statutowej dla niektórych jednostek, w przypadkach uzasadnionych szczególną sytuacją. Po szczegółowej analizie zawetowanych wniosków, KBN postanowił przyznać KBP 3.663.000 zł. Druga z referowanych przez Departament Badań uchwał dotyczyła zwiększenia środków na finansowanie, bądź dofinansowanie w 1998 roku inwestycji budowlanych i aparaturowych, służących potrzebom badań naukowych. Na inwestycje budowlane Komitet przyznał jednomyślnie dodatkowo 50.368.730 zł, zwiększając tym samym łączną pulę do kwoty 140.868.730 zł, zaś na inwestycje aparaturowe – 95.743.925 zł (łącznie w 1998 roku przyznano więc 170.251.925 zł).

Sekretarz Komitetu, Podsekretarz Stanu dr **Jan Krzysztof Frąckowiak** omówił wnioski konsultacji, jakie przewodniczący KBN przeprowadził na temat projektów zmiany ustawy o utworzeniu KBN oraz ustawowych rozwiązań dotyczących państwowego instytutu badawczego (PIB). Z 42 organów administracji państwowej oraz organizacji społecznych, do których wysłano prośby o uwagi, odpowiedź nadeszła z 22. Wśród nich 18 akceptowało założenia, zaś dwa stanowiska były niejednoznaczne. Istotne zastrzeżenia nadeszła Prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego oraz Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów. W pierwszym przypadku zastrzeżenie dotyczyło przede wszystkim umniejszania roli reprezentantów świata nauki w kształtowaniu polityki naukowej kraju, przy umocnieniu roli czynników politycznych. Rada zaś, zaleca możliwie wąską nowelizację ustawy o utworzeniu KBN, uwzględniając jedynie konieczne jej dostosowania do Konstytucji oraz podważa zasadność powoływania PIB sugerując, że ich rolę mogą pełnić istniejące szkoły wyższe i placówki naukowe PAN. Po dyskusji Komitet postanowił, że wnioski zostaną przeanalizowane ponownie na wspólnym posiedzeniu obu komisji.

Red.

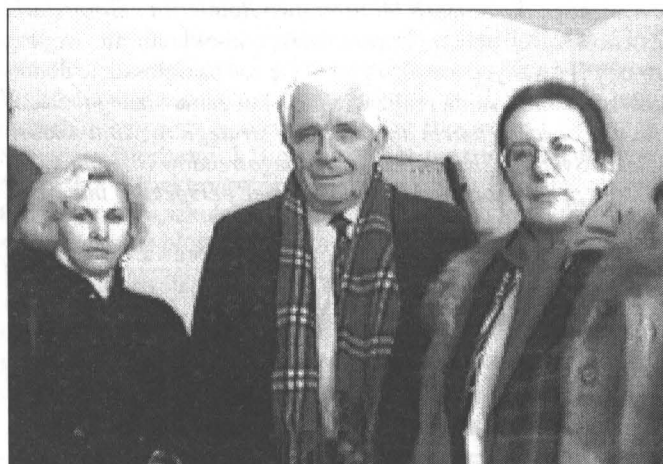
OBYWATEL I JEGO PRAWA

W imieniu władz uczelni i własnym jeszcze raz dziękuję Panu Profesorowi za przyjęcie naszego zaproszenia. W nawiązaniu do spotkania ze studentami i pracownikami uczelni, chciałabym zapytać – jak Pan Profesor z perspektywy 10-lecia istnienia urzędu RPO w Polsce ocenia stan przestrzegania praw i wolności obywatelskich w naszym kraju?

To spotkanie to zaszczyt dla mnie. Była to bardzo ciekawa i żywotna rozmowa. A jeśli chodzi o odpowiedź na pytanie, na jakim etapie znajduje się w Polsce budowa takiego państwa, w którym przestrzegane są prawa człowieka, to jest to sprawa dość złożona. Po 1989 r. zostały stworzone warunki dla przekształcenia Polski w demokrację typu zachodniego. W biurze RPO nie odnotowujemy obecnie istotniejszych skarg na naruszanie praw politycznych. To bardzo ważne, bo prawa polityczne są ściśle związane z demokratycznym charakterem ustroju i stanowią punkt wyjścia dla wszelkich dalszych rozważań na temat przestrzegania praw człowieka. Sporo zadań czeka nas jeszcze jednak w zakresie usuwania przyczyn i stanów naruszania praw obywatelskich nazywanych prawami osobistymi. Chodzi np. o dostęp do informacji urzędów publicznych, ochronę prywatności, dostęp do sądów w celu dochodzenia swoich roszczeń. To samo dotyczy realizacji praw socjalnych, kulturalnych i gospodarczych. Prawa socjalne to np. prawo do ochrony zdrowia. Obecny system nie gwarantuje pełnego dostępu do usług lekarskich na odpowiednim poziomie. Jesteśmy w szczególności świadkami zacierania się różnic między sferą prywatną lecznictwa, a sferą świadczeń publicznych. Tu jest sporo rzeczy do zrobienia. Sprawy socjalne to są również sprawy systemu emerytalnego. Czekają nas wielkie reformy tego systemu, w którym łatwiej będzie rozwiązać wiele kwestii na przyszłość. Ważne jednak będzie zainteresowanie się zapewnieniem właściwych warunków życia osób, które już w tej chwili znajdują się na emeryturze, i które nie będą podlegały nowemu systemowi. Występuje tu sporo zagadnień szczegółowych, choćby zasadność utrzymywania określonych szczególnych zasad emerytalno-rentowych. W zakresie spraw kulturalnych centralnym problemem jest obecnie zakres bezpłatności nauczania, czy – mówiąc inaczej – dostępności do różnych szczebli nauczania przez osoby niezamożne. Prawa gospodarcze wiążą się z funkcjonowaniem naszej gospodarki. Jest ona krępowana różnego rodzaju administracyjnymi ograniczeniami, choćby obowiązkami uzyskania koncesji. Dział określony zespół powołany w ramach rządu, który ma przygotować propozycję zmian idących w tym kierunku, aby w pełni zrealizowana była zasada wolności gospodarczej itd., itd. Powiedziałbym tak, że my jesteśmy na dobrej drodze, ale pracy nas czeka jeszcze sporo.

Z jakimi problemami studenci zwracają się o pomoc do Rzecznika?

Można mówić o kilku grupach problemów. Na początku problemem było zapewnienie drogi sądowej do rozpoznawania skarg studentów na decyzje uczelni dotyczące tego, co można nazwać dostępem do uczelni, czyli – mówiąc językiem prawniczym – do funkcjonowania zakładu użyteczności publicznej jakim jest uczelnia, a więc możliwości skarżenia do sądu decyzji o przyjęciu do uczelni, skreśleniu z listy studentów, nawet zaliczeniu lat, możliwości rozumianej nie jako kontrola wyników egzaminacyjnych, ale jako badanie zgodności podejmowanych decyzji z prawem. Sprawa otarła się aż o Sąd

Prof. Marian Zieliński z mgr Heleną Ochonczenko i prof. Marią Fic.

Najwyższy. Później przyszły sprawy dostępności studiów wojсковых dla kobiet, a wszystkich rodzajów studiów – dla niepełnosprawnych. Inny problem, to korzystanie przez studentów zaocznych z ulg przy przejazdach komunikacją miejską. Ulgi były stosowane wobec studentów studiów dziennych, nie były stosowane wobec studentów studiów zaocznych. Występowaliśmy w tym względzie i szczęśliwie, udało się tu osiągnąć odpowiedni rezultat. Sporo wystąpień dotyczyło systemu stypendialnego, jego funkcjonowania i na tym tle pewnych naruszeń prawa. Chodziło też o utrudnienia w uzyskiwaniu kredytów, nieprawidłowości pobierania czesnego. Cała ta sfera studencka jest sferą dość żywą w działalności rzecznikowskiej.

Czy na tle skarg w ogóle wpływających do Rzecznika – skargi studentów stanowią duży odsetek?

W kategoriach statystycznych stanowi to ułamek procenta. Jednakże ocena statystyczna nie jest wystarczająca dlatego, że każda z takich spraw wiąże się z prawami konkretnej osoby, konkretnego obywatela, konkretnego studenta. Skarżącego, na dobrą sprawę nie interesuje to, jakie zajmuje miejsce w statystyce, tylko – czy swą sprawę potrafi doprowadzić do końca i potrafi obronić swoje prawa.

W środowiskach akademickich aktualnie dużo emocji budzi dyskusja o możliwości wprowadzenia częściowej odpłatności za studia. Jakie w tej sprawie jest stanowisko Pana Profesora?

Mamy już do czynienia z kilkoma projektami rozwiązania tego dylematu. Dylemat ten, najogólniej biorąc, polega na tym, że zapewnienie całkowitej bezpłatności studiów wyższych oznacza – przy ograniczonych możliwościach pokrywania wydatków wyższych uczelni z budżetu państwa – ograniczenie wyższego wykształcenia: albo ilości studentów, albo rodzajów studiów. W najbliższej perspektywie nie da się pewnie utrzymać systemu – zresztą nie istniejącego we wszystkich krajach – w którym wyższe studia byłyby w pełni bezpłatne. W nowej konstytucji przewiduje się, że choć zasadą jest bezpłatność nauki w szkołach publicznych, ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością. W tej chwili jest kilka propozycji takiej ustawy. Nie ukrywam, że bardzo czekam na ostateczne rozstrzygnięcie, bo wtedy Rzecznik Praw Obywatelskich będzie mógł podjąć stosowne działania prawne. W moim przekonaniu system odpłatności za studia nie powinien ograniczać dostępu do studiów wyższych na uczelniach publicznych młodzieży, której na to nie stać. Innymi słowy, nie może być tak, żeby istniała bariera dostępu do publicznych wyższych uczelni. W ramach systemu stypendialnego, systemu pomocy społecznej, systemu kredytowego powinny być zapewnione możliwości osiągania wyższego wykształcenia na publicznych uczelniach przez każdego obywatela, także takiego, który nie ma pieniędzy.

A jak Pan Profesor ocenia obecną kondycję polskiego szkolnictwa wyższego oraz perspektywę jego rozwoju w kontekście naszych starań o przyjęcie do Unii Europejskiej?

Moje zdanie nie różni się od zdania innych osób, które się na ten temat wypowiadają. Kondycja ta jest bardzo zła, m.in. dlatego, że nauka, szkolnictwo są nie dofinansowane. Ciągłe plasujemy się na jednym z najniższych miejsc w rankingu krajów, które mają odpowiednie liczby osób z wyższym wykształceniem w stosunku do ogółu mieszkańców. W tej chwili zmienia się to o tyle, że wystartowało wiele wyższych uczelni prywatnych, których do tej pory nie było. Wyższe uczelnie prywatne nawet na poziomie licencjackim mogą poprawić sytuację. Bardzo ważne jednak będzie, co się dalej ze studentami licencjackimi będzie działo, tzn. jakie oni będą mieli możliwości uzyskiwania dyplomów magisterskich. W Unii Europejskiej istnieje zasada równości praw wyższych uczelni prywatnych i państwowych. Ja już występowałem, wskazując na to, że u nas równouprawnienia wyższych uczelni ciągle jeszcze nie ma. Myślę, że jeśli się udało w przyszłej ustawie o szkolnictwie wyższym rozwiązać problem zakresu odpłatności za studia wyższe w sposób zapewniający realizację prawa do nauki wynikającego z konstytucji i z umów międzynarodowych, zbliżyłoby to nas znacznie do modelu europejskiego, który do tego się sprowadza, że jeżeli ktoś tam chce studiować na wyższej uczelni, to taką możliwość ma.

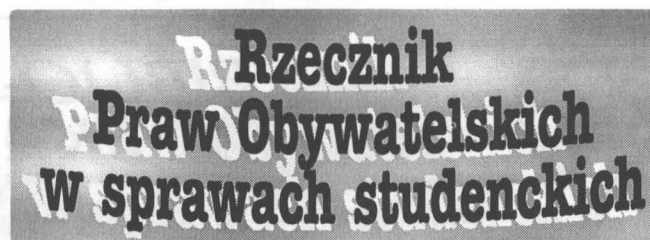
Panie Profesorze, jak z punktu widzenia profesjonalnego wykładowcy, a jednocześnie Rzecznika, postrzega Pan świadomość prawną studentów?

Trzeba uwzględnić to, że mamy do czynienia ze studentami różnych specjalności i kierunków. Znajomość przepisów wśród studentów prawa, zwłaszcza na wyższych latach, jest oczywi-

ście stosunkowo dobra. Znajomość przepisów wśród studentów zarządzania i różnych kierunków administracji jest też relatywnie lepsza. Generalnie biorąc, jednak znajomość prawa wśród studentów jest niska. Bierze się to stąd, że – niestety – zbyt mało mówi się o uprawnieniach obywatelskich czy szerzej, uprawnieniach każdej jednostki ludzkiej. Funkcjonuje tu wiele mitów. Wyobrażamy sobie, że istnieją jakieś prawa, których w rzeczywistości nie ma. Uważamy, że ktoś za nas załatwi jakieś sprawy i jesteśmy rozgoryczeni, że sprawa nie jest załatwiona. Tymczasem, w demokratycznym państwie prawnym, główny ciężar ochrony praw obywatelskich ciąży na samych obywatelach. Warunkiem tego jest jednak to, aby te prawa znać oraz znać mechanizmy ich obrony. Mimo, że poziom wiedzy prawnej studentów jest nieco wyższy od przeciętnego, jest jednak niewystarczający.

Dziękuję bardzo. Myślę, że ta wizyta przyczyni się – być może – do podniesienia tej świadomości. Dziękuję bardzo za możliwość przeprowadzenia tego wywiadu.

Dziękuję i życzę Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze wszystkiego co najlepsze.

Instytucja Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO) w polskim systemie prawno-ustrojowym istnieje od roku 1987. Biuro Rzecznika oficjalnie rozpoczęło pracę 1 stycznia 1988 roku. Analiza rocznych sprawozdań kolejnych Rzeczników za okres 10 lat ich działalności wraz z uwagami o stanie przestrzegania prawa i wolności obywateli wskazuje, że indywidualne sprawy z zakresu ochrony praw studentów stanowią niewielki procent (0,5-1%) ogółu nowych spraw wpływających rokrocznie do Biura Rzecznika.

Są one odbiciem zarówno problemów z jakimi spotykają się studenci jako indywidualni obywatele, jak i spraw o charakterze ogólnym, dotyczących całego środowiska akademickiego.

Problemy generalne bardzo często podejmowane i badane były i są z inicjatywy własnej Rzecznika, zwłaszcza jeśli idzie o doskonalenie rozwiązań systemowych w kierunku zgodnym z najlepiej pojętym interesem młodzieży uczącej się.

Wszystkie sprawy studenckie – tak indywidualne, jak i ogólne – są bardzo ważnym sygnałem do wystąpień generalnych Rzecznika, kierowanych do Parlamentu i Rządu, a dotyczących regulacji oświatowych, podatkowych, mieszkaniowych, ubezpieczeniowych, wielu szczegółowych zagadnień prawa administracyjnego, cywilnego, wreszcie pomocy społecznej.

Działalność RPO 1988-1998

wpłynęło wniosków	– 270 196
wpłynęło listów	– 389 787
przyjęto obywateli	– 25 212
Rzecznik Praw Obywatelskich sformułował:	
wystąpienie o charakterze generalnym	– 1 523
wystąpienie z inicjatywą prawodawczą	– 268
wniosków do Trybunału Konstytucyjnego	– 151
pytań prawnych do Sądu Najwyższego	– 86
rewizji nadzwyczajnych i kasacji	– 362

Rzecznik Praw Obywatelskich III kadencji – prof. **Adam Zieliński** zajmował się m.in. następującymi problemami na rzecz studentów:

a) dostępność do studiów – zapewnienie młodzieży niepełnosprawnej warunków do studiowania; umożliwienie kobietom studiowania w uczelniach wojskowych; zapewnienie równego traktowania studentów uczelni państwowych i niepaństwowych przy staraniach się o kredyty studenckie, a także uwzględniania przez banki przy żądaniu zabezpieczeń udzielanych kredytów sytuacji materialnej uboższych studentów i studentów będących w wieku poborowym;

b) warunki materialne – skuteczne starania Rzecznika o zachowanie ulg na przejazdy komunikacją miejską dla studentów studiów zaocznych; przywrócenie możliwości odliczania od podatku kosztów studiów dla studentów do lat 35 – w tej sprawie wniosek Rzecznika czeka na rozpatrzenie przez Trybunał Konstytucyjny; wyjaśnienie wątpliwości związanych z żądaniem niektórych uczelni wpłacania czesnego od razu za cały semestr bez możliwości rozłożenia na raty oraz dotyczących zakresu świadczeń uczelni na rzecz studentów odbywających studenckie praktyki zawodowe; skuteczna interwencja Rzecznika przeciwko pobieraniu przez niektóre uczelnie opłat

za egzaminy doktoranckie od osób nie będących pracownikami tych uczelni;

c) warunki studiowania – problem zapewnienia warunków dydaktycznych (pomieszczenia, liczebność grup studenckich, dostęp do kadry naukowej, organizacja egzaminów itp.), szczególnie studentom studiów zaocznych; zapewnienie w postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko studentowi możliwości odwołania się do Naczelnego Sądu Administracyjnego – wniosek Rzecznika uznający za niezgodne z Konstytucją wyłączenie kognicji NSA w sprawach dyscyplinarnych czeka na rozpatrzenie przez TK; wyjaśnienie wątpliwości dotyczących powołania do odbycia służby wojskowej doktorantów.

Analiza spraw zgłaszanych Rzecznikowi przez studentów dowodzi, że część z nich jest wynikiem nieznanomości przez zainteresowanych obowiązujących uregulowań prawnych. Dotyczyło to np. skarg na pobieranie przez uczelnie czesnego bez rozłożenia na raty – sprawa zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów, znajduje się wyłącznie w gestii uczelni, czy powoływania doktorantów do odbycia służby wojskowej – obowiązek służby wojskowej wynika z art. 85 Konstytucji RP.

Helena Ochonczenko

**GALERIA
WSP
ZIELONA
GÓRA**

*Bibliofilskie i ilustrowane wydania
dzieł A. Mickiewicza w zbiorach
Biblioteki Głównej WSP TK*

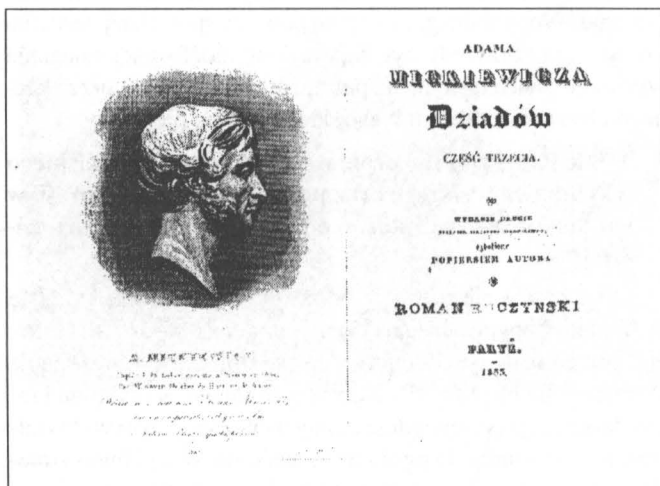
Grudzień 1998, hol WSP

Wśród wielu wydarzeń kulturalnych związanych z obchodami „Roku Mickiewicza” w Zielonej Górze znalazła się również wystawa złożona z bibliofilskich i ilustrowanych wydań dzieł wielkiego poety, zgromadzonych w zbiorach Biblioteki Głównej WSP TK.

Zaprezentowano XIX-wieczne oraz ilustrowane wydania: *Dziadów* cz. II, III i IV, *Konrada Wallenroda*, *Grażyny*, *Pana Tadeusza*; drukowaną w Strasburgu w 1839 roku broszurę polityczną *Odprawa posła czyli słowo pielgrzymkie*, *Artykuły Pielgrzyma Polskiego* z 1866 roku oraz wiele innych utworów poety.

Na uwagę zasługuje zbiór ilustracji M.E. Andriollego, zatytułowany *Bohaterki poezji polskiej*, z 1880 roku, zawierający wizerunki większości mickiewiczowskich bohaterek literackich. Do innych cymeliów przedstawionych na wystawie należy lwowskie (1885) wydanie libretta operowej wersji *Konrada Wallenroda* z muzyką W. Żeleńskiego oraz wydany w Paryżu, nakładem A. Jełowickiego w 1833 r., dramat romantyczny *Dziady* cz. III.

Osobną całość tworzą na wystawie różnorodne edycje *Pana Tadeusza*. Są wśród nich wydania ilustrowane, z popularnymi rycinami Michała Elwira Andriollego oraz bardziej współczesne, autorstwa Tadeusza Gronowskiego. Oprócz popularnych powojennych edycji czytelnikowskich przedstawiono również radsze druki – emigracyjne wydanie poematu narodowego, poczynione staraniem Rady Polonii Amerykańskiej (Pittsburg 1945) oraz wydanie rzymskie, również z 1945 roku. Z grupy

przekładów *Pana Tadeusza* wybrano do prezentacji przekład ukraiński, autorstwa jednego z najlepszych tłumaczy Mickiewicza – poety ukraińskiego Maksyma Rylskiego. Jest to rzadki, wydany w niewielkim nakładzie w 1961 roku w Kijowie, druk. Wśród wydawnictw emigracyjnych warto również przyrzeć się dziełom Mickiewicza drukowanym w czasie ostatniej wojny na wschodzie – mowa o wydaniu, nakładem Związku Patriotów Polskich w Moskwie w 1944 roku – *Grażyny* i *Konrada Wallenroda* oraz o III cz. *Dziadów*, wydanych w serii Szkolna Biblioteczka na Wschodzie, w Jerozolimie również w 1944 roku.

Bogaty wybór książek starano się dopełnić ikonografią związaną z życiem i twórczością poety. Są to XIX-wieczne staloryty z podobizną poety, a także współczesne ryciny, autorstwa zielonogórskiego artysty plastyka Stanisława Pary. Z całością materiałów harmonizują osobno wyeksponowane plakaty teatralne z inscenizacji utworów Adama Mickiewicza na scenach polskich.

Wystawę można było oglądać do końca grudnia 1998 r.

Ewa Nodzyńska

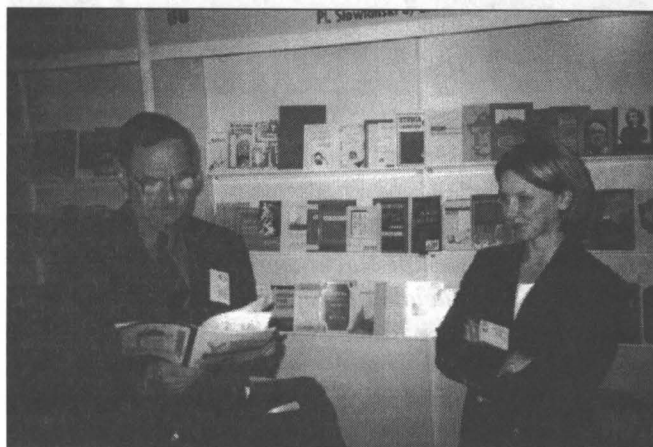

V Krajowe Targi Książki Akademickiej

Od 4 do 7 listopada w Dużej Auli Politechniki Warszawskiej 74 wydawnictwa wystawiły ponad 5000 tytułów, w tym blisko 500 nowości. Przeważały podręczniki akademickie i prace naukowe. Targom

towarzyszyły spotkania środowisk akademickich i seminaria dotyczące zagadnień marketingu i dystrybucji książek.

Wydawnictwo Uczelniane WSP TK uczestniczyło po raz drugi w Targach Książki Akademickiej. Wystawiło ponad 50 tytułów, w tym najnowsze publikacje: **Dariusza Dolańskiego** *Najspokojniejszy Kościół. Reformacja XVI wieku w Księstwie Głogowskim*; *Serbołużyczanie i Łużyce* pod redakcją **Tomasza Jaworskiego**, *Mniejszości narodowe a wybuch II wojny światowej* pod redakcją **Joachima Benyskiewicza**, **Doroty Rybczyńskiej** *Jakość życia młodzieży z rodzin ubogich*; *Gwary i nazewnictwo na Ziemiach Zachodnich i Północnych* pod redakcją **Edwarda Homy**. Nowości cieszyły się największym powodzeniem wśród zwie-

for. archiw.

dzających targi. Nawiązano także nowe kontakty z księgarzami i hurtownikami, co powinno w przyszłości zaowocować większą sprzedażą publikacji uczelnianych.

Edward Rutkowski

Urodziny Niepodległej

11 listopada 1918 roku po 123 latach niewoli Polska odzyskała niepodległość. 5 listopada br. z okazji osiemdziesiątej rocznicy tego wydarzenia odbyła się sesja naukowa zorganizowana przez Instytut Historii, zielonogórski oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego i Muzeum Ziemi Lubuskiej. Sesji towarzyszyła okolicznościowa wystawa.

Wystawę, w obecności wojewody zielonogórskiego prof. dra hab. **Mariana Mi-**

ka i prezydenta Zielonej Góry **Zygmunta Listowskiego**, otworzył dyrektor muzeum dr **Andrzej Toczewski**. Na wystawie zgromadzono liczne dokumenty ilustrujące polskie próby odzyskania niepodległości, fotografie, broń, umundurowanie, sztandary, medale i odznaczenia. Znalazły się też tu obrazy, grafika i rzeźby upamiętniające wydarzenia walki Polaków o niepodległość. Znaczna część eksponatów pochodziła ze zbiorów Biblioteki Główn-

nej WSP oraz m.in. z Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie oraz zbiorów prywatnych.

Następnie odbyła się sesja naukowa, na której przedstawiono cztery obszernie referaty. Autorem pierwszego był prof. dr hab. **Wojciech Wrześniński** z Uniwersytetu Wrocławskiego, przewodniczący Zarządu Głównego PTH. Ukazał on analogie między wydarzeniami z listopada 1918 roku, a wypadkami sierpniowymi roku 1989. Prof. dr hab. **Joachim Benyskiewicz** przedstawił natomiast różnorodne koncepcje i drogi do niepodległości reprezentowane przez Polaków w latach zaborów. W swoim referacie zwrócił baczną uwagę na problem pracy organizacyjnej, krytycznie podchodząc do powstań narodowych w XIX stuleciu.

Spór o 11 listopada 1918 roku przedstawił prof. dr hab. **Włodzimierz Suleja**. Omówił on poglądy zarówno współczesnych, żyjących w okresie międzywojennym historyków, jak i koncepcje powojennej polskiej historiografii. Ostatnim referentem był prof. dr hab. **Marian Eckert**, który na przykładzie inżynierów podkreślił rolę różnych grup zawodowych w odbudowie niepodległego państwa polskiego po I wojnie światowej.

Dariusz Fabisz

Kompensacja sieroctwa

W Ochli k. Zielonej Góry w dniach 2-3 grudnia 1998 roku odbyła się zorganizowana przez Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Specjalnej ogólnopolska konferencja na temat: *Kompensacja sieroctwa społecznego w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki*.

Założeniem seminarium było podjęcie dyskusji nad kompensacją sieroctwa społecznego w Polsce, zebranie istniejących, cząstkowych, podejmowanych w ostatnich latach badań na temat zjawiska sieroctwa, głównie społecznego, a zwłaszcza jego kompensacji oraz integracja sił lokalnych zaangażowanych w działania wobec dzieci i młodzieży osieroconej.

Adresatami konferencji byli:

– nauczyciele akademicy podejmujący badania na temat zjawiska sieroctwa w naszym kraju, głównie jednak pedagodzy ze specjalnością opiekuńczą, społeczną, socjalną, którzy podjęli dyskusję na wyżej wymieniony temat na seminarium, które odbyło się w Gryźninie w kwietniu 1997 roku;

Socjolodzy o transgraniczności

Transgraniczność w perspektywie socjologicznej to temat konferencji zorganizowanej przez Instytut Socjologii WSP w Zielonej Górze wspólnie z zielonogórskim oddziałem Polskiego Towarzystwa Socjologicznego i Lubuskim Towarzystwem Naukowym. Już po raz drugi socjolodzy spotkali się w Zielonej Górze, by przyrzeć się społeczeństwom żyjącym na pograniczu państw, kultur i języków. Podczas dwudniowych obrad zauważono, że wielokulturowość występowała zawsze, lecz dawniej kultury miały charakter wysp, były oddzielone górami, morzami itp. Współczesne kultury zatraciły swą odrębność, co jest efektem rozwoju gospodarki i systemów komunikacyjnych. W efekcie pojedynczy człowiek staje się hybrydą, zlepkiem różnych kultur. Z drugiej strony podkreślano także, że współczesny człowiek ma coraz więcej możliwości identyfikacji z małą ojczyzną, regionem, krajem i grupą państw. Wyznacza to różnorodne granice, w kontekście których tradycyjne granice polityczne w Europie tracą swoje znaczenie.

Konferencja odbyła się w dniach 27-28 października, a udział w niej wzięli przedstawiciele ośrodków naukowych w Poznaniu, Krakowie, Warszawie Wrocławiu, Szczecinie, Białymstoku i Zielonej Górze oraz przedstawiciele euroregionów. Organizatorzy zapowiadają trzecie spotkanie za rok.

Red.

– przedstawiciele MEN, dyrektorzy działu opieki nad dziećmi kuratoriów oświaty, przedstawiciele Ministerstw: Sprawiedliwości, Zdrowia i Opieki Społecznej, Pracy i Polityki Socjalnej;

– osoby praktycznie podejmujące bezpośrednie działania wobec dzieci osieroconych w różnych formach opieki: rodzinnych i instytucjonalnych, które chciałyby podzielić się ciekawymi pomysłami w poszukiwaniu skutecznych form i metod pracy.

Konferencję otworzył rektor prof. dr hab. **Hieronim Szczegół**. Następnie przedstawiciele MEN i Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej przedstawili planowane zmiany w systemie opieki i profilaktyki społecznej. Na konferencji wygłoszono 32 referaty przygotowane przez pracowników naukowych z WSP w Olsztynie, Uniwersytetu Warszawskiego, UMCS w Lublinie, WSP w Rzeszowie, WSP w Bydgoszczy, WSP w Krakowie, WSP w Kielcach, Uniwersytetu Łódzkiego oraz Zakładu Pedagogiki Opiekuńczej i Specjalnej naszej uczelni. Gościliśmy także przedstawicieli: Towarzystwa „Nasz Dom”, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Warszawie, wizytatorów opieki w Kuratoriach Oświaty w Krakowie, Jeleniej Górze, Wrocławiu, placówek opiekuńczo-wychowawczych, Oddziału Doskonalenia Nauczycieli, Sądu Rodzinnego i Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Zielonej Górze.

W miłą, chociaż niekiedy burzliwej atmosferze trwała ciekawa dyskusja, w której wzięli udział wszyscy uczestnicy.

Grażyna Gajewska

Stat '98

W dniach 7-11 września 1998 roku odbyła się w Łągowie – zorganizowana wspólnie przez Politechnikę Zielonogórską i Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Zielonej Górze – międzynarodowa konferencja naukowa *Stat' 98*. Konferencja poświęcona była prezentacji najnowszych wyników badań z zakresu statystyki matematycznej. Obrady odbywały się w dwóch sekcjach: 1) wnioskowanie w modelach liniowych, 2) metody odporne i analiza przeżywalności. Referat plenarny *Some problems in analysing non-orthogonal designs revisited* wygłosił prof. dr hab. **Tadeusz Caliński** (Akademia Rolnicza w Poznaniu). W konferencji uczestniczyło 63 naukowców, w tym 20 z zagranicy. Spośród pracowników naszej uczelni referaty przedstawili: prof. dr hab. **Tadeusz Bednarski** – *Robust inference for the generalized poisson model* oraz prof. dr hab. **Stanisław Gnot** – *Estimation of mean squared errors of linear predictors in mixed linear models*.

Mieczysław Ostrowski

Konferencja naukowa
„Normatywna problematyka tekstów pisanych”
(Zielona Góra, 12-13 listopada 1998 r.)

Język tekstów pisanych

W dniach 12 i 13 listopada 1998 r. odbyło się czwarte ogólnopolskie spotkanie w ramach cyklicznej konferencji organizowanej przez Zakład Komunikacji Językowej WSP TK. Inicjatorem i kierownikiem naukowym konferencji był prof. dr hab. **Marian Bugajski** (WSP Zielona Góra). Słowo wprowadzające wygłosiła prof. dr hab. **Hali-**

WRĘCZENIE DYPLOMÓW

Po raz drugi 15.10.1998 roku w Zakładzie Pedagogiki Opiekuńczej i Specjalnej odbyło się uroczyste wręczenie dyplomów absolwentom pedagogiki opiekuńczej i terapeutycznej.

Gratulacje i życzenia pełnego wykorzystania i rozwinięcia swojej wiedzy i umiejętności absolwenci przyjęli od prof. dr hab. **Marii Fic** i prof. dr hab. **Marka Heine**.

Spotkanie przygotowali i prowadzili studenci Naukowego Koła Pedagogów Opiekuńczych wraz z ich opiekunami naukowymi. Swoje umiejętności muzyczne – grę na gitarze, opianowaną w ramach fakultetu *piosenka dla dzieci*, pod kierunkiem mgr **Aleksandry Matusiak** – przedstawiły studentki III roku pedagogiki opiekuńczej.

Absolwentom towarzyszyli koledzy, a także bliscy krewni. Przybyli także, chociaż w tym roku jeszcze nielicznie studenci, którzy ukończyli studia kilka lat wcześniej.

Pragniemy podziękować władzom naszej uczelni, pracownikom naukowym, a zwłaszcza studentom i ich rodzinom za przybycie na to spotkanie oraz zaprosić jednocześnie za rok, tj. 23.10.1999 roku, o godz. 16.00.

Wszystkich zainteresowanych udziałem w organizacji tej uroczystości prosimy o kontakt z opiekunami naukowymi Studenckiego Koła Pedagogów Opiekuńczych: dr **Grażyną Gajewską**, mgr **Marzeną Weszką**, mgr **Arturem Dolińskim**.

Grażyna Gajewska

fot. archiw.

na Satkiewicz (Uniwersytet Warszawski). Wszystkie teksty zostaną opublikowane w *Poradniku Językowym*, periodyku wydawanym od 1901 r.

Tematem tegorocznych obrad była normatywna problematyka tekstów pisanych. Przez dwa dni w reprezentacyjnych salach wykładowych naszej uczelni rozbrzmiewały dyskusje na temat współczesnej polszczyzny, zwłaszcza w jej odmianie pisanej. Norma językowa jest zagadnieniem o znaczeniu przede wszystkim praktycznym, a jej funkcjonowanie dotyczy wszystkich użytkowników języka. Stąd temat konferencji wzbudził ogromne zainteresowanie. Pokłosiem konferencji jest 30 referatów wygłoszonych i żywo dyskutowanych w trakcie trwania obrad. Znakomita większość z nich dotyczy zagadnień ortograficznych, które ze względu na swą materię nie od dziś wzbudzają wiele emocji. Kłopoty ortograficzne trapią wielu użytkowników polszczyzny i nie zawsze winna jest temu nieznajomość przepisów ortograficznych. Być może dlatego coraz częściej wśród językoznawców pojawiają się sugestie, by wreszcie

fot. archiw.

zreformować przepisy ortograficzne, uczynić je bardziej przystawalnymi do rzeczywistego stanu świadomości normy wśród użytkowników języka.

Wiele uwagi poświęcono również tekstom prasowym, oficjalnym wypowiedziom polityków, polszczyźnie internetowej i reklamie, które mają przemożny wpływ na język ogólny. Zrodziła się bowiem swoista moda na posługiwanie się elementami języka potocznego w tekstach oficjalnych. Cele takich zabiegów bywają różne (m.in. chęć zwrócenia uwagi odbiorcy, potrzeba oddziaływania emocjonalnego, konieczność nazwania nowych zjawisk społecznych, politycznych i kulturowych). Częściej jednak działania te są nieświadome lub nieuzasadnione i dlatego mogą niepokoić.

Na zakończenie konferencji wszyscy uczestnicy zgodnie podkreślali, że spotkanie okazało się potrzebne i pożyteczne, tym bardziej że poruszony problem dotyczy wszystkich użytkowników języka. Można więc tylko żałować, że tym razem organizatorzy konferencji nie mogli liczyć na finansowe wsparcie KBN, a uczelnia użyczyła tylko pomieszczeń. Spotkanie doszło do skutku dzięki życzliwości osób i instytucji zaprzyjaźnionych z Zakładem Komunikacji Językowej.

ZKJ

Z AMSTERDAMSKIEJ PERSPEKTYWY

Od dawna z wielkim zaciekawieniem przyglądam się rankingom dotyczącym wyższych uczelni i uważnie przysłuchuję się toczącej się wokół nich dyskusji. Jestem absolwentem WSP TK i już w czasie moich pierwszych lat studenckich (a było to już około 9 lat temu) prowadzono, jeszcze wtedy dość nieformalne dyskusje na temat tego, która uczelnia najlepsza. Przyznam, iż niejasne były dla mnie wtedy kryteria oceny. Niestety, jasności tej nie mam i dziś. Tajemniczo wyglądające rankingi tygodnika *Wprost*, czy kryterium *listy filadelfijskiej* – to wszystko jeszcze bardziej mąci i tak niezbyt klarowny obraz.

Od kilku miesięcy mieszkam w Holandii i utrzymuję dość bliskie kontakty ze środowiskiem akademickim Amsterdamu. Zainteresowałem się więc sytuacją szkolnictwa wyższego w tym małym kraju na północy Europy. Niestety, mimo dużych wysiłków i poszukiwań, nie mogłem znaleźć żadnych artykułów czy informacji związanych z rankingami uczelni wyższych.

Szkolnictwo wyższe w Holandii dzieli się na dwa typy: szkolnictwo uniwersyteckie (*Weten- schappelijk Onderwijs*, popularnie zwane WO) oraz wyższe szkolnictwo zawodowe (*Hoger Beroeps Onderwijs*, tzw. HBO). Podział ten przypomina polski system uniwersytetów i kolegiów. Po ukończeniu hogeschool (HBO) absolwent uzyskuje tytuł bakałarza lub inżyniera, jeśli szkoła ma specjalizację techniczną. Studia uniwersyteckie kończą się egzaminem magisterskim. Wszystkie uczelnie holenderskie mające prawa do nadawania tytułów magistra w nazwie mają słowo uniwersytet, które ze względu na profil uczelni opatrzone bywa różnymi przymiotnikami, np. techniczny, katolicki. System ten jest bardzo prosty i zdroworozsądkowy, jak większość rzeczy w Holandii.

Postanowiłem więc iść tropem moich zainteresowań i zdecydowałem się poruszyć problem rankingów w prywatnej rozmowie z dwoma profesorami Wydziału Studiów Społeczno-Politycznych Uniwersytetu Amsterdamskiego.

Po zadaniu magicznego pytania: „która uczelnia w Holandii najlepsza?” zapanowała chwila ciszy, której towarzyszył zbyt dużo znaczący grymas na twarzach moich rozmówców.

„Nikt o to nie dba” – odpowiedział jeden z nich. Pytanie wydało się moim rozmówcom zbyt naiwne i nie warte większej dyskusji, potęgujące tylko wzajemne animozje i budzące niepotrzebne kompleksy. Dowiedziałem się, że tu szkolnictwo uniwersyteckie – jako wyższe – uważane jest za „towar najwyższej jakości”, nieważne czy sprzedaje się go w stolicy, czy małej prowincji na południu kraju.

Co zatem decyduje o tak wysokiej jakości kształcenia, przynajmniej w mniemaniu moich rozmówców? Odpowiedź jest prosta – solidny dobór kadry kształcącej, duża otwartość na świat (liczne kontakty z innymi uczelniami, wielu tzw. *Visiting professors*, kursy uniwersyteckie oferowane w

językach obcych), łatwy dostęp do zbiorów bibliotecznych i multimediów oraz mentalność studentów, którzy muszą w części pokrywać koszty studiów.

Uczelnie wyższe w Holandii, podobnie jak w Polsce, narzekają na brak dofinansowania. Muszą więc szukać różnych źródeł finansowych, którymi są projekty badawcze, edukacyjne, itp.

Student wybiera więc uczelnię najbardziej odpowiadającą jego różnym możliwościom i potrzebom: jak oferowane kierunki studiów (np. literatury słowiańskiej można tylko studiować na Uniwersytecie Amsterdamskim), specjalizacja, czy odległość uczelni od miejsca zamieszkania. Nie każdy kto wdycha amsterdamskie powietrze musi być dobrym studentem.

Mamy jakieś dziwne upodobanie do liczb, które działają jak magiczne zaklęcie – liczba publikacji, liczba profesorów belwederskich, uczelnianych itd. Wydaje się, że słowo, które ostatnio robi karierę w nauce – ewaluacja – znalazło zastosowanie tylko w swojej odmianie ilościowej z pominięciem aspektu jakościowego.

Musiałem wybrnąć jakoś z trudnej dla mnie sytuacji, która powstała po zadaniu niefortunnego pytania. Zacząłem więc pytać, która uczelnia najstarsza, a która największa...

Dariusz Grzemny

PIENIĄDZE NA BRYTYJSKIM UNIWERSYTECIE

Wszystkie uniwersytety brytyjskie mają fundusze z kilku źródeł: 1) majątek własny i dochody z niego płynące; 2) fundusze zbierane w różny sposób – obowiązek władz każdej uczelni oraz 3) pieniądze od wielkich instytucji na konkretne cele – badania naukowe oraz 4) pieniądze od rządu. Te ostatnie przydziela raz na 5 lat University Grant Commission – instytucja rządowa, ministerialna. W tym celu uczelnie składają umotywowane wnioski, zaś to gremium rozdziela pieniądze w zależności od wielkości uczelni oraz jej potrzeb. Nigdy nie w wystarczającej ilości; najmniej Oxford i Cambridge ponieważ te uniwersytety od wieków dysponują wielkim majątkiem i mogą zebrać najwięcej pieniędzy od różnych sponsorów. Grant rządowy nigdy nie daje wystarczających środków; wszystkie uniwersytety przyjmują więc zamówienia na różne cele badawcze zwłaszcza od koncernów przemysłowych i sił zbrojnych.

Wnioski na różne badania i cele dydaktyczne może składać każdy wydział; nie kierując się jednak personalnymi osiągnięciami. Dbałość o stronę finansową przejawiają wicekanclerze każdego uniwersytetu wybierani raz na 4 lata. Kanclerz, odmiennie niż u nas rektor jest osobistością znaną publicznie, np. polityk, wybierany w głosowaniu starszyny uniwersyteckiej. Uniwersytety szkockie mają prawo mianowania kanclerzy tylko przez studentów (XV-wieczna tradycja), zaś ci regularnie wybierają np. w Glasgow aktorów lub komików. W Oxfordzie i Cambridge – kanclerz wybierany jest dożywotnio. Kolejka zaś wicekanc-

lerzy jest od dawna ustalona. Na innych uniwersytetach wicekanclerze są wybierani spośród starszych profesorów, przeważnie dożywotnio. Mają oni obowiązek przedstawiania na radach spraw finansowych. Np. w Oxfordzie są one m.in. rozstrzygane na radach, zbierających się co wtorek w każdym tygodniu (Hebdomadal Council); mają one reguły i wygląd parlamentu brytyjskiego.

Wszystkie uniwersytety brytyjskie są korporacjami, co oznacza iż są niezależne wobec rządu. Pewien wpływ jednak rząd może mieć, w zależności od wysokości grantu – przydzielanych na prośbę uczelni pieniędzy. Istniejące od średniowiecza, uniwersytety Oxbridge (czyli Oxford i Cambridge) są bardzo bogate i najbardziej niezależne. Na ich majątek składają się wielkie obszary ziemi. Tylko jedno kolegium Oxfordu (All Souls College) ma ziemię, na której jest położona wielka dzielnica Londynu; z kolei kolegium Brasenose College, które ukończył mój mąż, **Alfred Piechowiak**, posiada ziemię w centrum Manchesteru (czyńsze) i na północy Anglii oraz farmy w okolicach Oxfordu. Są również dochody z wynajmu domów mieszkalnych i publicznych, z szeregu kart bankowych typu visa (mają je poszczególne kolegia Oxbridge, ale również i inne uniwersytety), dochody ze sławnych w świecie wydawnictw, wystaw cennych kolekcji obrazów, sreber, starodruków, itp. Nawet bogate uniwersytety i wszystkie pozostałe nie zaniedbują żadnej okazji aby zbierać dodatkowe pieniądze. Np. wicekanclerz jeździ po całym świecie w tym celu i rozsyła prośby. Dyrektor biblioteki w Oxfordzie np. (Bodley Librarian) **David Vasey** zbiera pieniądze biorąc m.in. udział w maratonie londyńskim (a ma prawie 60 lat). Ostatnio zebrał w deklaracjach sponsorów i w zakładach ok. 100 tys. funtów. Inne sposoby to rozsyłanie próśb do b. studentów (można dać również drobny datek, np. 5 funtów) na określone cele (na budowy, remonty, zakup cennych wydawnictw, imprezy uniwersyteckie itd.). Byli studenci mają również przywileje np. nieposiadanie dyplomów Oxbridge, pracodawcom musi wystarczyć drukowany i rozsyłany po bibliotekach spis absolwentów. W dodatku prestiż uczelni podkreśla fakt, iż każdy żyjący absolwent jest w równej części współwłaścicielem majątku tych uczelni i mógłby to prawo wyegzekwować. Kontakt z absolwentami uczelnie te utrzymują za pomocą stałych zaproszeń na wystawne obiady. Kontakt ze sponsorami i absolwentami powstaje również poprzez rozsyłanie (dożywotnio i gratis) wartościowych publikacji ogólnouniwersyteckich (ok. 100 str. *Oxford. The Journal of the Oxford*, 50 tom do 1998 r.; *The Oxford Today* – wydawany od 10 lat – rozsyłany gratis również wszystkim stypendystom, których także się pozyskuje dla zbierania pieniędzy). Pisma takie wydają i inne uniwersytety, zaś w Oxfordzie i w Cambridge byli absolwenci otrzymują dodatkowo pismo wydawane przez ich Kolegia (College). W przypadku mego męża jest to: *The Brazen Nose*, do 1998 r. – 32 vol. – półrocznik). Na innych uniwersytetach rola pieniędzy rządowych jest większa, wpływ rządu również, pieniądze dodatkowe zbierają nie poszczególne kolegia, ale cały uniwersytet. W Oxfordzie takie obowiązki ma 39 kolegiów (uniwersytetów).

Barbara Topolska-Piechowiak

Mistrzostwa Grotolazów

W połowie października w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej odbyły się V Mistrzostwa Polski Grotolazów. W finałowym turnieju udział wzięło 20 zawodników z 11 klubów speleologicznych. Zawody odbyły się na skałkach Okiennika Dużego. Zawodnicy musieli pokonać stylizowany na jaskinie tor przeszkód składający się ze zjazdów, wchodzenia po linie, poziomych odcinków linowych na skale, wahadeł i tzw. „tyrolki”, czyli poziomo rozwieszonej pomiędzy skałami siedemdziesięciometrowej liny. Wicemistrzostwo Polski zdobył **Marcin Furtak** (II rok *politologii*) ze Speleoklubu WSP „Tryglos” ze stratą 62 sekund do lidera **S. Chowańca** z HKTJ Brzeszczno, wyprzedzając o 84 sekundy dwukrotnego mistrza Polski **A. Jarka** z HKTJ. Zawody odbyły się w bardzo trudnych warunkach atmosferycznych, przy silnym wietrze, niskiej temperaturze i padającym deszczu.

Red.

Sportowy ranking

Zakończyły się XIX Mistrzostwa Szkół Wyższych 1996/98. Odbywające się w dwuletnim cyklu zawody są od początku lat sześćdziesiątych najważniejszą imprezą sportową dla klubów uczelnianych AZS. Stanowią też zwieńczenie całego systemu imprez sportowych w środowisku akademickim – od imprez uczelnianych, poprzez ligi międzyuczelniane aż po imprezy centralne. XIX edycja Mistrzostw była rekordowo duża i znacznie lepsza od poprzednich. Wzięło w niej udział 66 szkół wyższych wszystkich typów. W wyniku Mistrzostw został ustalony ranking najbardziej usportowionych uczelni. Na jego czele znalazły się oczywiście największe uniwersytety i politechniki, których zespoły startują w największej liczbie dyscyplin. Na tle 66 uczelni dobrze wypadli sportowcy z naszego AZS, zajmując 25 miejsce, spośród wyższych szkół pedagogicznych ustępując tylko Rzeszowowi (8 miejsce), Bydgoszczy (10) i Częstochowie (21).

Red.

Turniej koszykówki

23 listopada meczem drużyn RWWCH (IV rok *zarządzania i marketingu*) i Pędziwiatrów (II rok *historii*) rozpoczął się tegoroczny Turniej Koszykówki Jesień 1998. Spotkanie zakończyło się zwycięstwem ubiegłorocznych triumfatorów drużyny RWWCH – 60:23. W turnieju udział bierze 12 zespołów podzielonych na dwie grupy, w sumie ponad 100 zawodników. Mecze w grupach odbywają się na zasadzie każdy z każdym. Do kolejnej fazy rozgrywek awansują po cztery najlepsze zespoły z każdej grupy. Po wyjściu z grup obowiązuje system pucharowy – przegrany odpada. Faworytami tegorocznego turnieju są IV rok *zarządzania i marketingu*, III rok *historii* i IV rok *wychowania technicznego*.

Tomasz Struk

Już po raz piąty Marcin Furtak ze Speleoklubu WSP „Trygłos” brał udział w wyprawie jaskiniowej w masywie Tennengebirge-Ost w Alpach Salzburskich. Głównym zadaniem wyprawy była eksploracja jaskini P-35 o głębokości 1021 metrów oraz jaskini P-19 o nazwie Czerwony Pająk. Największym problemem było pokonanie osiemdziesięciometrowej wysokości Meandra Topielców.

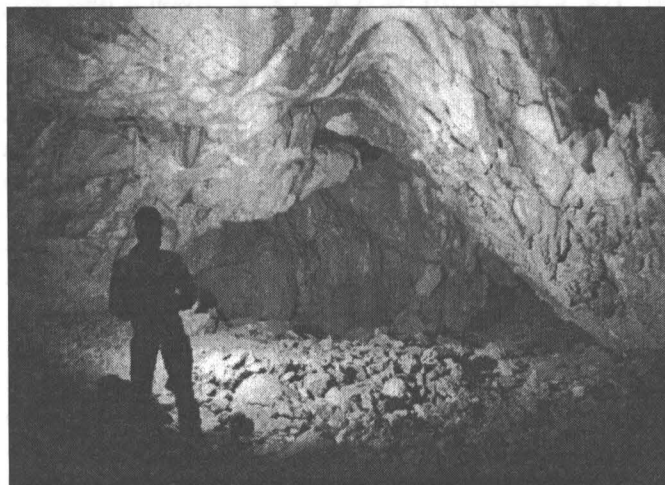
Z dziennika „Trygłosa”

...Pogoda niezbyt dobra. Zjeżdżamy w czarną czeluść we dwóch. Naszym zadaniem jest rozwieszenie lin w jaskini do meandra i kontynuowanie jego eksploracji.

W dwudziestometrowej studni Mały Świstak mocno leje się woda. Co prawda nie taki wodospad jak w tamtym roku, ale jednak się leje. Biorę 30 metrów liny i wchodzę w meander – krętą skalną szczelinę. Przypominam sobie sytuację z tamtego roku, gdy zalała nas woda – wielkie ze strachu oczy mojego partnera i paniczny odwrót. Wtedy udało się nam uciec. Na zewnątrz było oberwanie chmury, co automatycznie dało się odczuć w jaskini. Nazywa Meander Topielców przyjęła się.

Przeciskam się przez dwa zaciski – przewężenie skalne. Z drugiego przechodzi się od razu do zapieraczki i pod zimny prysznic. Mój towarzysz – Świstak – czeka na mnie przed zaciskami. Meander wije się niczym wąż. Jest niesamowicie rozwarstwiony. Nieraz na jednym poziomie można przecisnąć się tylko w jednym miejscu, a poziom dochodzi nawet do dwudziestukilku metrów długości. Mimo to, na dół schodzi się bez większych problemów, nie licząc ciasnot i zakrętów w kształcie paragrafów. Cały czas słychać łomot wody. Jakaś żaróweczka w głowie daje mi sygnały: „ti, ti, zawróć, ti, ti, zaznacz sobie drogę powrotną”, ale ja po każdym kilku metrach mówię sobie – „jeszcze kawałek i wracam, jeszcze jeden zakręt...”. Jaskinia wciąga, a amok eksploracyjny pcha dalej, głębiej... W końcu mówię: „dość”. Rzucam kamień w dół, a ten leci, aż jego echo milknie zagłuszane przez spadającą wodę. Podnoszę głowę do góry – „na pewno tędy? No chyba tędy? Ale czy jednak na pewno tędy?” Wciskam się w wąskie szczeliny, przeciskam się przez szarpiące mój kombinezon żyłety skalne – „Nie, tutaj wyjścia nie znajdę”. W pierwszej chwili tracę głowę – „Spokój, spokój”. Sprawdzam kolejny korytarz – też ślepy. Głowę nachodzą czarne myśli. Zanim mnie tu znajdą minie kilkanaście godzin. „Po co tutaj wchodziłem?!”. Dookoła wszystko wygląda tak samo. „Spokój, spokój”. Następne korytarze też są nie do przejścia. Zaznaczam je opalając ściany lampą karbidową. Wracam do punktu wyjścia i rekonstruuje drogę. Po którymś z kolei ślepym korytarzu trafiam na kupkę kamieni, którą tu ustawiłem wchodząc. Ogarnia mnie radość – ale to zaledwie kilka metrów w pionie. Labirynt Minotaura trzyma mnie swo-

imi szponami. Pokonywaną trasę zaznaczam strzałkami. Teraz bawię się w tropiciela śladów. Każdy kawałek ściany nad sobą oglądam z uwagą, obserwując czy nie jest pobrudzony rozmazanym przeze mnie błotem jaskiniowym. Huśtawka nastrojów – raz szczęśliwy, że dobrze idę (tzn. posuwam się metr w górę), raz załamany, że znowu załodziłem. Staram się zagłuszyć czarne myśli. Nie wiem ile czasu już się błąkam, nie wiem też, co robi Świstak – czy zejdzie po mnie, czy pójdzie po pomoc? Jest. Poznaje to miejsce. Zwątpienie ustępuje. Tu meander rozszerzał się. Ale gdzie dalej? Sprawdzam kilka wariantów – żaden nie jest dobry. Ale, ale, ślad na błocie – chyba tędy. Po chwili krzyczę, aż w końcu odpowiada mi słaby głos

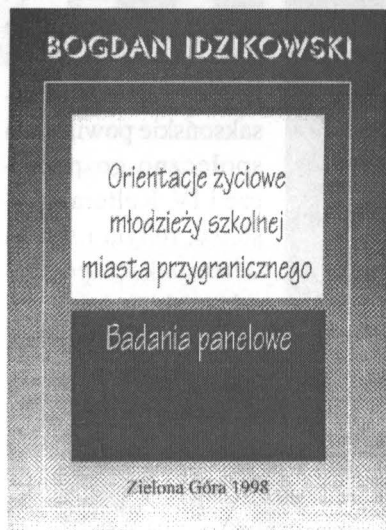

fot. archiw.

partnera. Jeszcze nigdy nie wydawał mi się tak piękny. Przestaję zwracać uwagę na ślady... Przechodzę przez jakiś zacisk, którego tu wcześniej nie było. Wszystko przeszło, tylko nie głowa. Wiszę na kasku, dusi mnie pasek pod brodą. Udaje mi się go odpiąć. Zsuwam się w dół, a kask odbijając się od ścian spada za mną. Wypada z niego bateria. No tak, teraz mam tylko światło karbidowe. Krążę po Meandrze Topielców jeszcze długo. Raz słyszę Świstaka, innym razem nie. Krzyczę, żeby zszedł po mnie. Nie schodzi. W końcu dochodzę do niego na taką odległość, że rozumie już moje słowa i przybywa z pomocą. Wracam do świata żywych...

Marcin Furtak

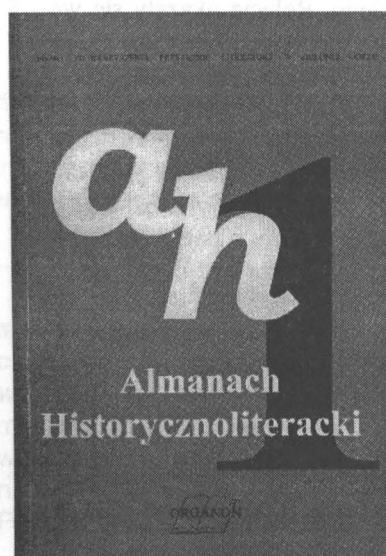
NOWE KSIĄŻKI

Nakładem Lubuskiego Towarzystwa Naukowego ukazała się praca prof. dra hab. **Bogdana Idzikowskiego** pt. *Orientacje życiowe młodzieży szkolnej miasta przygranicznego. Badania panelowe*. Centralnym zagadnieniem książki jest diagnoza uznawanych i odczuwanych wartości przez młodzież uczącą się, w perspektywie kariery

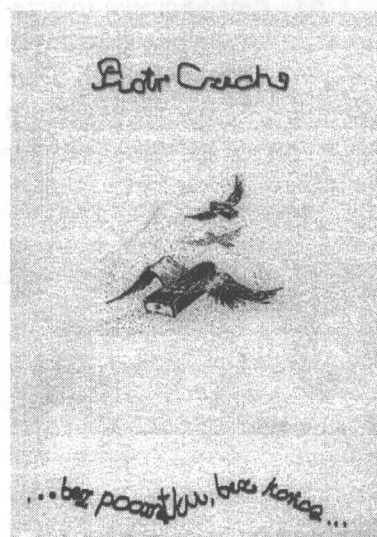
jako osi przebiegu życia współczesnych zurbanizowanych społeczeństw. W przyjętej przez autora koncepcji książki, orientacje życiowe są wypadkową różnych wartości preferowanych przez badaną młodzież. Problematyka ta analizowana jest w kontekście procesu transformacji społecznej, który zaowocował pojawieniem się dwóch współistniejących tendencji. Z jednej strony uaktywnienia się sił społecznych, inicjujących działania w zakresie modernizacji społeczeństwa, jego optymalizacji i racjonalizacji, z drugiej – wyzwolenia negatywnych, patologicznych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, czarny rynek, wzrost przestępczości.

Badania zostały zlokalizowane w małym mieście przygranicznym, w którym koncentrują się procesy charakterystyczne dla transformacji społeczeństwa zarówno w mikro- jak i makroskali.

W listopadzie 1998 roku ukazał się pierwszy tom *Almanachu Historycznoliterackiego*, pisma Stowarzyszenia Przyjaciół Literatury w Zielonej Górze. Znalazły się w nim rozprawy i studia z zakresu szeroko rozumianej historii literatury i historii krytyki literackiej. Grono autorów to przede wszystkim badacze wywodzący się z

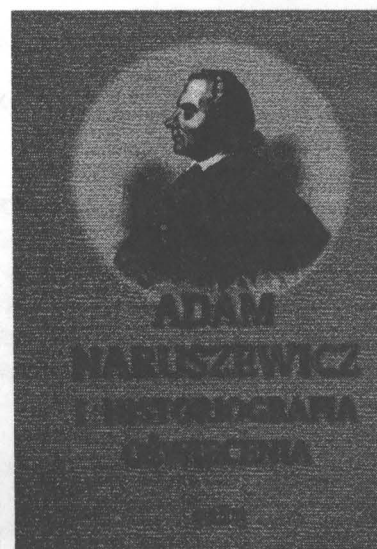
uczelnianej polonistyki. Tom został podzielony na dwa działy. W pierwszym, zatytułowanym *O literaturze i jej wydawcach* pomieszczono artykuły dotyczące m.in. Mirona Białoszewskiego, Jana Brzechwy, Wojciecha Dęboleckiego, rodu Fołtynów, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Kajetana Koźmiana, Dominika Magnuszewskiego, Adama Mickiewicza, Bolesława Prusa, Juliusza Słowackiego, Stefana Themersona, Juliana Tuwima oraz Stefana Żeromskiego. Część druga pt. *O krytyce literackiej w Młodej Polsce* zawiera materiały dotyczące Wilhelma Feldmana i Artura Górskiego.

Nakładem wrocławskiego wydawnictwa „Typoscript” ukazała się artystyczna książeczka **Piotra Czecha** pt. *...bez początku, bez końca...*. Zawiera ona rysunki, które są nie kończącą się opowieścią o światach budowanych w naszej wyobraźni. Czas w niej zawarty nie dotyczy czasu konkretnego, można go wypełnić własnymi

światami, lub pozostawić puste przestrzenie, które będą pretekstem dla innej rzeczywistości. Miejsce jakim jest ta książka, to sugestia miejsca początku podróży.

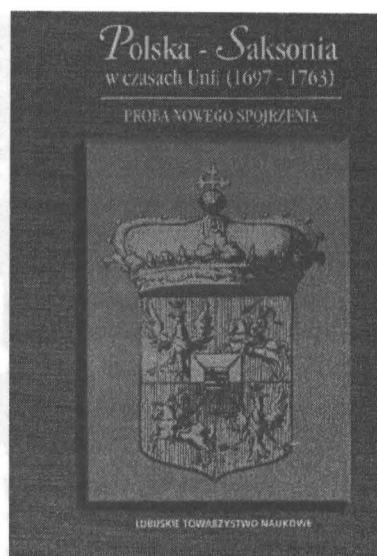
Nakładem wydawnictwa Verbum ukazała się książka pt. *Adam Naruszewicz i historiografia Oświecenia* pod redakcją **Kazimierza Bartkiewicza**. Praca zawiera materiały z konferencji naukowej, która odbyła się w podzie-

lunogórskiej Ochli i zorganizowana była przez Instytut Historii. Zbiór zawiera wystąpienia **Jerzego Topolskiego** – *Teoretyczne i metodologiczne idee historiografii Oświecenia*; **Karela Štefka** – *Czeska Historiografia oświeceniowa*; **Františka Nesejta** – *Czechy – przenikanie idei oświeceniowych do kultury romantyzmu*; **Wojciecha Peltza** – *Historiografia rosyjska XVIII wieku*; **Marii Barbary Topolskiej** – *Charakterystyka pierwszej w dziejach Rzeczypospolitej elity intelektualnej w połowie XVIII wieku*; **Kazimierza Bart-**

kiewicz – „Memoriał” Adama Naruszewicza w kręgu naczelnych idei oświecenia; **Andrzeja Feliksa Grabskiego** – Adama Naruszewicza dwie interpretacje dziejów Polski; **Elżbiety Cesarz** i **Jerzego Maternickiego** – Chłopi i sprawa chłopska w Adama Naruszewicza „Historii narodu polskiego”; **Tomasza Jaworskiego** – Łużyce w „Historii” Adama Naruszewicza i **Violetty Julkowskiej** – Naruszewiczowska koncepcja narracji historycznej, czyli o sztuce pisania historii.

Lubuskie Towarzystwo Naukowe wydało pracę pod redakcją **Kazimierza Bartkiewicza** pt. *Polska – Saksonia w czasach Unii (1697-1763). Próba nowego spojrzenia*. Publikacja zawiera zbiór referatów, wygłoszonych podczas zorganizowanej w 1997 roku konferencji. Daje dość wszechstronny ogląd Polski i Saksonii w czasach unii, skupiając szczególną uwagę na łączących je wz-

jemnych stosunkach. Książka podzielona została na cztery działy: I. Polska – Saksonia: ogólniejsze zakresy związków i przemian w czasach unii; II. Polsko-saksońskie związki społeczno-polityczne; III. Polsko-saksońskie powiązania społeczno-gospodarcze i IV. Kultura umysła, religia i sztuka w stosunkach polsko-saksońskich.

Red.

PRASÓWKA

☞ 6 listopada w *Gazecie Lubuskiej* ukazał się artykuł o współpracy nawiązanej przez uczelnię z prywatnym domem studenta w Zielonej Górze. Znajduje się on przy ul. Kossaka i zapewnia nieco wyższy standard od wuespowskich akademików. – *Każdy pokój ma swoją łazienkę – mówi właściciel – Będą też lodówki*. Za miejsce studenci płacą 20 zł więcej niż w uczelnianych DS-ach, resztę kosztów pokrywa szkoła.

☞ W *Gazecie Lubuskiej* (7-8.11.1998) ukazał się artykuł pt. *Proszę o stypendium*, w którym została przedstawiona specyfika pracy samorządu studenckiego. Głównym zadaniem samorządu jest dbałość o sprawy socjalne studentów. Tu zaś dominuje problem stypendiów. *Stypendia naukowe przyznawane są na cały rok, stypendia socjalne – na semestr. Rada pilnuje zasady, żeby pieniądze za dobrą naukę były większe niż za biedę*. Jednym z głównych problemów samorządu są fałszywe oświadczenia o dochodach. *Problem fałszywych oświadczeń występuje w wielu uczelniach. Rada Uniwersytetu z Poznania nie przyjmuje wniosków, jeśli dochód na osobę w rodzinie jest mniejszy niż 100 zł. To bezprawie, ale uważają, że zerowych dochodów nie ma. W takich przypadkach są choćby zasiłki z opieki społecznej. Zielonogórcy studenci piszą najczęściej, że jednego z rodziców nie ma, a drugi nie pracuje i nie pobiera żadnych zasiłków*.

☞ *Możemy wygrać z każdym* – to tytuł wywiadu z mgrm **Jerzym Daleckim**, trenerem drugoligowych siatkarzy AZS-u Hemet WSP PZ Zielona Góra, który ukazał się w *Gazecie Lubuskiej* z 3 grudnia 1998 roku. J. Dalecki przyznał w wywiadzie, że słabością zielonogór-

skich siatkarzy jest brak jeszcze jednego dobrze atakującego zawodnika oraz to, że większość zawodników nie była szkolona od podstaw w Zielonej Górze i reprezentuje odmienne style gry.

☞ Spośród konferencji, które odbyły się w ostatnim czasie, duże zainteresowanie prasy wzbudziła odbywająca się w Ochli konferencja socjologiczna o transgraniczności w perspektywie socjologicznej. Relacje z niej, w artykułach *Kulturowy supermarket* i *Sąsiad nie tylko niemiecki*, złożyła *Gazeta Lubuska*. Także w tym dzienniku ukazała się relacja z konferencji poświęconej 80. rocznicy odzyskania niepodległości pt. *Drogi do Rzeczypospolitej*.

☞ Duże zainteresowanie zielonogórskich mediów wywołało spotkanie rektorów wyższych uczelni nowego Województwa Lubuskiego. Relacje ukazały się we wszystkich gazetach, radiu i telewizji. M.in. *Gazeta Zachodnia* zamieściła artykuł pt. *Uniwersytet Kazimierzowski*, w którym przedstawiła dyskusję wokół Uniwersytetu Lubuskiego. W artykule znalazły się nieprawdziwe informacje, wypaczające wypowiedzi rektora prof. dra hab. **Hieronima Szczegóły**. Rektor nie twierdził nigdy, że uniwersytet ma powstać w oparciu o potencjał zielonogórskiej WSP. Taka uczelnia może być powołana w wyniku połączenia kilku mniejszych szkół wyższych. Nigdy też rektor nie proponował utworzenia w Gorzowie Wielkopolskim Wydziału Wychowania Fizycznego i Teologii. Można natomiast myśleć o utworzeniu Wydziału Wychowania Fizycznego, i jeśli zgodzą się odpowiednie władze kościelne, Wydziału Teologicznego.

Red.

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Czesław P. Dutka

Mistrzowie i szkoły.

Szkice o tradycji literaturoznawstwa

„[...] książka dotyczy określonego i zamkniętego etapu wiedzy literaturoznawczej, nie obejmując w zasadzie teorii najnowszych, strukturalnych i poststrukturalnych. Uzmysłwia zatem ich korzenie. To wszakże tam i wtedy, w czas nie tak znów odległych metodologii (pozytywistycznych i neoidealistycznych) zbudowano nadal stosowane standardy teoretyczne i analityczne. A ponieważ widoczne są już oznaki wyczerpania się modnych syndromów metodologicznych i koniunktur krytycznych, mam nieskromną nadzieję odegrania roli czynnika regulującego kryzys bądź ledwie uprzytomnić zaistniałe przesilenie...”

(ze Wstępu)

Zawartość: *Postawy fundamentalne badacza i krytyka, czyli obiektywizm i tendencyjność w krytyce; Literatura – role pośredniczące; Literatura: odbiorcy i egzegeci; Status pisarza a działalność uczonych. Wybrane role społeczne inteligencji rosyjskiej w połowie XIX w.; Hipolit Taine, czyli tożsamość nosicieli ról poznawczych; Status i role badacza-literaturoznawcy w okresie przełomu. Szkoła polska i wybrane strategie badawcze lat 1890-1918; Glosa w stulecie przełomu antypozytywistycznego – kilka nieoczywistych skojarzeń; Brücknera szkoła lwowska w badaniach literackich, czyli tradycja i innowacja; Formalizm rosyjski – trud recepcji i przyswojenia; Zygmunt Łempicki: badacz i krytyka a „duch epoki”; Krytyka jako inwencja i „twórczość przekłeta”; Humanistyka jako terapia i „królestwo wartości”.*

W druku:

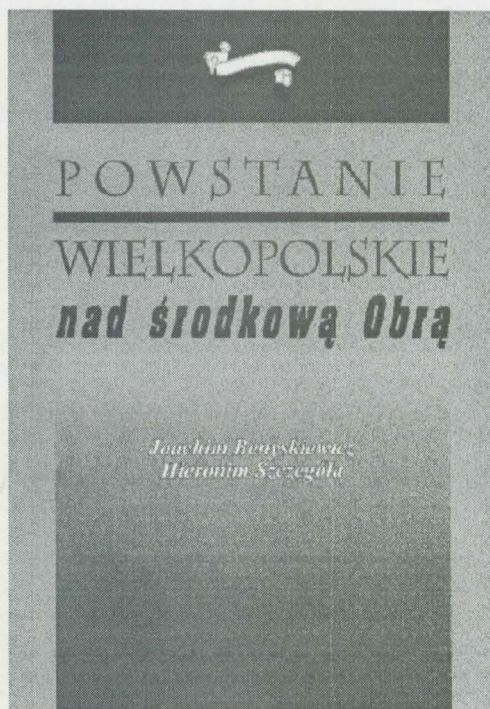
Andrzej Ksenicz: Słowiański wielogłos, czyli od Antona Czechowa do Jerzego Harasymowicza. Monografia poświęcona literaturze ukraińskiej i wzajemnemu przenikaniu się zjawisk literackich w kręgu kulturowym polsko-wschodniosłowiańskim.

Tatiana Rongińska, Werner Gaida, Uwe Schaarschmidt (red.): Zdrowie psychiczne w zawodzie nauczyciela. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej. Publikacja powstała w ramach współpracy naukowej między Zakładem Psychologii Instytutu Pedagogiki WSP w Zielonej Górze i Katedrą Psychologii Osobowości i Różnic Indywidualnych Instytutu Psychologii Uniwersytetu w Poznaniu.

Elżbieta Stawnicka: Filozofia człowieka Antoniego Kępińskiego. Pierwsza próba naukowego ujęcia poglądów Antoniego Kępińskiego, który dokonał interesujących i wartościowych odkryć w antropologii filozoficznej, poszerzając naszą wiedzę o istocie i strukturze człowieka, wynikających z praktycznego rozeznania problematyki psychiki ludzkiej.

Marian Ściepuro (red.): Literatura Słowian Wschodnich. Tendencje rozwojowe, przewartościowanie. Publikacja materiałów konferencji naukowej. Artykuły o różnicowanej tematyce – ukazują bowiem rozwój literatury i kultury od pierwszych lat rozwoju chrześcijaństwa na terenach wschodniej Słowiańszczyzny i sięgają do problematyki najnowszej literatury.

NOWOŚCI WYDAWNICZE

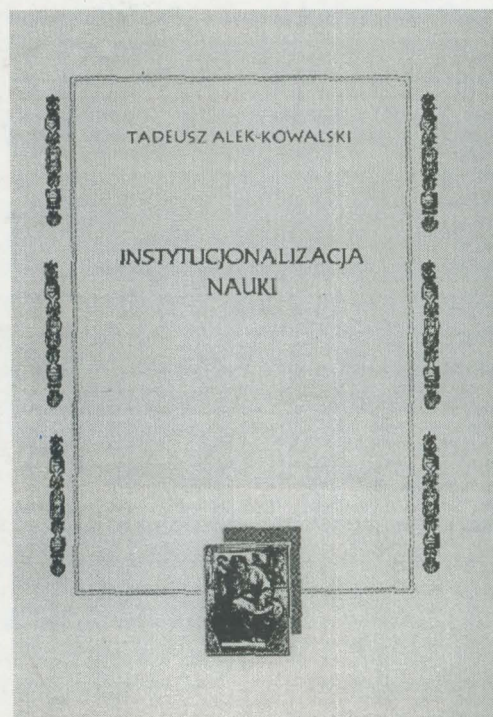
Joachim Benyskiewicz, Hieronim Szczegółka

Powstanie Wielkopolskie nad Środkową Obrą

Wydane wspólnie z Polskim Towarzystwem
Historycznym Oddział w Zielonej Górze

Niniejsza książka nie aspiruje do odkrycia nowych faktów z okresu walk o zachodnią granicę w latach 1918-1919. Próbuje jedynie zebrać rozsiępane w setkach publikacji informacje o tych dramatycznych dniach w miejscowościach położonych wzdłuż Obry, a więc najdalej na zachód wysuniętym odcinku powstańczego frontu. Służy temu celowi zarówno obszerny szkic Joachima Benyskiewicza o walkach na tzw. odcinku zachodnim, jak i wspomnienia dwóch powstańców: dowódcy odcinka, płk. Stanisława Siudy i uczestnika walk o Wolsztyn, Edmunda Śmierchalskiego. Całość uzupełniają wybrane dokumenty, sylwetki ludzi oraz plany i fotografie.

(ze Słowa wstępnego)

Tadeusz Alek-Kowalski

Instytucjonalizacja nauki

Wyd. II zmienione

Analiza pojęcia oraz społecznych aspektów i czynników nauki ze szczególnym uwzględnieniem „instytucji”, jako formy działania oraz procesów „instytucjonalizacji”. Struktury nauki badane interdyscyplinarnie w sposób krytyczny, ze względu na przemiany i stosunek społeczeństwa do funkcji wzorów, wartości oraz form organizacji nauki w zbiorowościach ludzkich. Przykłady polskie na tle badań integracji europejskiej.

Z zawartości: I. *Spółczesność a nauka*: 1. *Oczekiwania społeczne a możliwości nauki i techniki*; 2. *Spółeczne i narodowe czynniki instytucjonalizacji*; 3. *Instytucjonalizacja jako przedmiot badań*; 4. *Rozwój wiedzy i nauki w procesie przemian społecznych*; II. *Problemy zagrożeń i deformacji rozwoju*: 1. *Niepokoje cywilizacyjne*; 2. *Ograniczenia rozwojowe a patologia*; III. *Problematyka prognozowania a instytucjonalizacja*: 1. *Perspektywy rozwojowe*; 2. *Świat kultury i nauki a prognozy*; IV. *Język a instytucjonalizacja*: 1. *Problematyka przemian języka w procesach wzmożonej instytucjonalizacji przedwczesnej*; streszczenia w jęz. angielskim, francuskim i niemieckim; obszerna bibliografia.